

Lietuvos
Raudonasis
Kryžius

**ASMENS TAPATYBĘ
PATVIRTINANČIŲ
DOKUMENTŲ
NETURINČIŲ
UŽSIENIEČIŲ PRIEIGA
PRIE MOKĖJIMO
PASLAUGŲ LIETUVOJE:
IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS**

2023 M. VASARIS

Lietuvos Raudonasis Kryžius yra nevyriausybinė organizacija, teikianti socialinę, humanitarinę ir teisinę pagalbą pabėgėliams, prieglobsčio prašytojams, asmenims be pilietybės ir kitiems migrantams nepriklausomai nuo jų teisinio statuso.

Laikydamasis pagrindinių Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio judėjimo principų, Lietuvos Raudonasis Kryžius stengiasi bet kuriomis aplinkybėmis apsaugoti žmogaus gyvybę, sveikatą ir orumą, palengvinti žmonių kančias, vadovaudamasis tik jų reikmėmis ir nedarydamas jokių išlygų pagal nacionalinius, rasinius, lyties, amžiaus ar klasinius požymius, pagal religinius ar politinius įsitikinimus, nedalyvauja politinio, religinio, rasinio, etninio, lytinio ar ideologinio pobūdžio polemikoje.

Šioje ataskaitoje apibendrinama iš atviros prieigos šaltinių surinkta informacija, susijusi su prieglobsčio prašytojų ir kitų užsieniečių, neturinčių asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų, prieiga prie mokėjimo paslaugų.

Vertindami surinktus duomenis, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus komanda remiasi savo dalykine kompetencija bei ilgamete patirtimi migracijos ir prieglobsčio srityje. Esame dėkingi partneriams ir kolegoms už papildomas įžvalgas.

Ši ataskaita yra skirta tik informacijai, ji nesukuria ir nesuteikia teisių, ja nenustatoma ir neprisimama teisinių įsipareigojimų sprendžiant individualius atvejus. Cituojant ar platinant šią ataskaitą būtina nuoroda į informacijos šaltinį:

Lietuvos Raudonasis Kryžius. (2023 m. vasaris). *Asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų neturinčių užsieniečių prieiga prie mokėjimo paslaugų Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės*

Višelio nuotrauka: Pixabay

Dokumentų nuotraukos: PRADO, UDI, UK Home Office, VDTAT, Nasc, Jesuit Refugee Service (JRS), Lexmark Legal (FB UserID: 100063652627286), UK Immigration News and Info (FB UserID:100044998868158)

IŽANGA	01
AKTUALUS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS	02
LIETUVOJE VEIKIANČIŲ BANKŲ TAIKOMI REIKALAVIMAI	05
EUROPOS BANKININKYSTĖS INSTITUCIJOS POZICIJA	08
KITŲ VALSTYBIŲ PRAKTIKA	11
IŠŠŪKIAI LIETUVOS KONTEKSTE	26
KELIAS Į PRIEKĮ	31
IŠNAŠOS	33

**ASMENS
TAPATYBĘ
PATVIRTINANČIŲ
DOKUMENTŲ
NETURINČIŲ
UŽSIENIEČIŲ
PRIEIGA PRIE
MOKĖJIMO
PASLAUGŲ
LIETUVOJE:
IŠŠŪKIAI IR
GALIMYBĖS**

Nuo 2020 m. sausio 1 d., remiantis atitinkamais Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimais[1], prieglobsčio prašytojams Lietuvoje buvo suteikta teisė dirbti, jeigu per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos Migracijos departamentas nepriėmė sprendimo dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ne dėl prieglobsčio prašytojo kaltės. Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d., įsigaliojus naujiems Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimams[2], teisė dirbti taip pat buvo suteikta prieglobsčio prašytojams ir kitiems užsieniečiams, kurie neteisėtai kirto Lietuvos Respublikos valstybės sieną, praėjus 12 mėnesių nuo užsieniečio užregistravimo Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje dienos. Atsižvelgus į tai, kad nuo 2022 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 straipsnio 3 dalies pakeitimai, numatant, kad darbo užmokestis privalo būti mokamas pavedimu į darbuotojo mokėjimo sąskaitą, bei įvertinus tai, kad teisė dirbti įgiję užsieniečiai gali susidurti su sunkumais atidarant banko sąskaitas Lietuvoje, Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 140(13) straipsnio 5 dalyje buvo papildomai numatyta, kad darbo užmokestis ir kitos su darbo santykiais susijusios išmokos, taip pat dienpinigiai ir komandiruotės išlaidų kompensacijos tokiems užsieniečiams gali būti mokami grynaisiais pinigais. Atitinkama išimtis buvo nustatyta ir Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 straipsnio 3 dalyje.

Siekiant, be kita ko, išsiaiškinti, ar teisė dirbti įgiję užsieniečiai susiduria su sunkumais bandydami įsidarbinti, 2022 m. rudenį Lietuvos Raudonojo Kryžiaus stebėtojų komanda atliko teminį tyrimą[3], kurio metu bendravo su Pabėgėlių priėmimo centruose Rukloje ir Vilniuje bei Užsieniečių registracijos centruose Pabradėje ir Kybartuose gyvenančiais užsieniečiais. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad praktiškai visi migrantai susiduria su didesnėmis ar mažesnėmis problemomis ieškantis darbo. Viena didžiausių užfiksuotų problemų buvo darbdavių nenoras atlyginimą išmokėti grynaisiais ir galimybės atidaryti banko sąskaitą apribojimai, siejami su bendromis pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos priemonėmis. Atsižvelgus į tai, buvo nuspręsta atlikti teisinio reglamentavimo, susijusio su užsieniečių (tikslinės grupės – prieglobsčio prašytojai ir migrantai, kuriems atsakyta suteikti prieglobstį ir (arba) išduoti leidimą gyventi, bet kurie lieka gyventi šalyje, kadangi jų išsiuntimas į kilmės valstybę nėra įmanomas (toliau – negražinami užsieniečiai)) prieiga prie mokėjimo paslaugų, analizę, taip pat apžvelgti kitų Europos Sąjungos valstybių praktiką šiuo klausimu ir, priklausomai nuo rezultatų, siūlyti identifikuotos problemos sprendimo būdus. Būtent šiems klausimams aptarti skirtas šis advokacijos dokumentas.

Prieiga prie bankinių paslaugų neretai siejama su asmens „finansine tapatybe“, kuri gali būti laikoma sudėtine Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 6 straipsnyje įtvirtintos kiekvieno žmogaus teisės būti pripažintam teisinių santykių subjektu dalimi bei yra ypač aktuali migracijos ir prekybos žmonėmis kontekste[4]. Šiuolaikiniame pasaulyje banko sąskaitos turėjimas tapo daugybės kasdieninio gyvenimo aspektų neatsiejama sąlyga. Būtinybė turėti banko sąskaitą vis dažniau siejama ne tik su galimybe gauti atlyginimą, bet taip pat su galimybe atsiskaityti už prekes ir paslaugas. Elektroninių paslaugų plėtra sąlygoja situaciją, kuomet tam tikras prekes ir paslaugas, įskaitant valstybės ir savivaldos institucijų teikiamas paslaugas, galima gauti tik elektroniniu būdu, kas neretai reikalauja iš vartotojo prieigos prie elektroninės bankininkystės. Į Lietuvą atvykstantiems užsieniečiams prieiga prie mokėjimo sąskaitos ir pagrindinių mokėjimo paslaugų yra be galo svarbus ir neatsiejamas žingsnis įsitraukimo į darbo rinką ir sėkmingos integracijos link. Kita vertus, galimybės naudotis finansinėmis paslaugomis neturėjimas gali skatinti alternatyvių mokėjimo sprendimų, esančių už bendros finansinės sistemos ribų, paiešką. Tokio pobūdžio alternatyvių sprendimų naudojimas savo ruožtu apsunkintų įtartinų pervedimų identifikavimą ir pinigų plovimo bei teroristų finansavimo prevenciją. Vis dėlto, būtent siekiant apsaugoti nuo minėtų grėsmių, „tinkamų“ dokumentų neturintiems prieglobsčio prašytojams ir negražinamiems užsieniečiams galimybė atidaryti mokėjimo sąskaitą ir ja naudotis yra neprieinama. Atsižvelgus į tai, kad nemaža dalis prieglobsčio prašytojų ir negražinamų užsieniečių negali pateikti asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų dėl suprantamų ir svierių priežasčių, šiame dokumente pasistengsime rasti pusiausvyrą tarp jų poreikio ir teisės naudotis mokėjimo paslaugomis bei valstybės poreikio ir teisės taikyti pinigų plovimo bei teroristų finansavimo prevencijos priemones.

AKTUALUS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Kone svarbiausias Europos Sąjungos teisės aktas, kuris yra aktualus nagrinėjamo klausimo kontekste, yra 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/92/ES dėl mokesčių, susijusių su mokėjimo sąskaitomis, palyginamumo, mokėjimo sąskaitų perkėlimo ir galimybės naudotis būtiniausias savybes turinčiomis mokėjimo sąskaitomis[5]. Remiantis minėtos direktyvos 16 straipsnio 2 dalimi, valstybės narės privalo „užtikrinti, kad teisėtai Sąjungoje gyvenantys vartotojai, įskaitant vartotojus be nuolatinio adreso ir prieglobsčio prašytojus, ir vartotojai, kuriems leidimas gyventi nesuteiktas, tačiau kurių išsiuntimas neįmanomas dėl teisinių arba faktinių priežasčių, turėtų teisę atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą jų teritorijoje esančiose kredito įstaigose ir ja naudotis. Tokia teisė taikoma neatsižvelgiant į vartotojo gyvenamąją vietą“.

Remiantis direktyvos 2014/92/ES ir Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo Nr. VIII-1370 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentele[6], šios direktyvos nuostatas įgyvendina Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas[7] bei (tam tikrais klausimais) Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymas[8]. Pagal minėtą atitikties lentelę, direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnio 2 dalį „visiškai“ įgyvendina Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 57 straipsnis („Pagrindinės mokėjimo sąskaitos atidarymas“). Įvertinus aktualius Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo pakeitimus, nustatyta, kad nuo 2018 m. rugpjūčio mėn. „Pagrindinės mokėjimo sąskaitos atidarymą“ reglamentuoja 71 straipsnis, kurio 1 dalyje nustatyta, kad „Teisėtai gyvenantys vartotojai turi teisę kreiptis į Lietuvos Respublikos teritorijoje veikiančią kredito įstaigą [...], teikiančią pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą, dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos atidarymo“. Pastebėtina, kad tokio pobūdžio formuluotė numato teisę „kreiptis“ į įstaigą, tačiau savaime neužtikrina teisės „atidaryti“ sąskaitą ir ja „naudotis“, kaip numatyta direktyvoje.

Nagrinėjamo klausimo kontekste taip pat svarbus Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 12 straipsnis, numatantis, kad „Mokėjimo paslaugų teikėjai privalo nediskriminuoti teisėtai gyvenančių vartotojų dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos arba kokiu nors kitu pagrindu, kaip nurodyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje, ir kitų mokėjimo paslaugų vartotojų, kai mokėjimo paslaugų vartotojai kreipiasi į mokėjimo paslaugų teikėją dėl mokėjimo sąskaitos atidarymo arba ja naudojami. Šiame įstatyme nustatyta tvarka kredito įstaigos privalo nediskriminacinėmis sąlygomis atidaryti vartotojui ir pagrindinę mokėjimo sąskaitą.“ To paties įstatymo 2 straipsnio 59 dalyje pateiktas „teisėtai gyvenančio vartotojo“ apibrėžimas, kuris apima, be kita ko, „vartotojus, kuriems nesuteiktas leidimas laikinai arba nuolat gyventi valstybėje narėje, tačiau kurių išsiųsti iš tos valstybės narės teisės aktų nustatyta tvarka neįmanoma, ir asmenis, prašančius prieglobsčio pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių statuso, jos 1967 m. sausio 31 d. protokolą ir kitas susijusias tarptautines sutartis“. Tokiu būdu, Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas garantuoja prieglobsčio prašytojams ir negrąžinamiems užsieniečiams teisę atidaryti mokėjimo sąskaitą ir ja naudotis tokiomis pat sąlygomis, kaip kiti teisėtai Lietuvoje gyvenantys mokėjimo paslaugų vartotojai.

Lyginant direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnio 2 dalį su Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo nuostatomis, pastebėtinas esminis skirtumas, o būtent – direktyva 2014/92/ES įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad prieglobsčio prašytojai ir negrąžinami užsieniečiai turėtų teisę atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą ir ja naudotis, t. y. proaktyviai sudaryti tokiems asmenims atitinkamą galimybę, tuo tarpu Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme įtvirtinta „nediskriminavimo“ nuostata iš esmės tik užtikrina, kad prieglobsčio prašytojai ir negrąžinami užsieniečiai galėtų tai padaryti tokiomis pat sąlygomis, kaip kiti teisėtai Lietuvoje gyvenantys vartotojai. Kitaip tariant, „nediskriminavimo“ nuostata savaime neužtikrina minėtų grupių asmenims teisės naudotis mokėjimo paslaugomis, o tik garantuoja, kad jiems nebūtų atsisakoma teikti tokio pobūdžio paslaugas vien dėl jų teisinio statuso.

Apibendrinus konstatuotina, kad Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas numato galimybę prieglobsčio prašytojams ir negražinamiems užsieniečiams kreiptis į įstaigą, teikiančią pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą, bei užtikrina, kad jie galėtų pasinaudoti tokia paslauga tokiomis pat sąlygomis, kaip kiti vartotojai. Toks reglamentavimas neatsižvelgia į specifinę šių grupių asmenų situaciją, visų pirma – į jų ribotą galimybę pateikti visus reikiamus dokumentus, kurių pagrįstai tikimasi iš kitų vartotojų, pvz., Lietuvos piliečių arba užsieniečių, reguliariu būdu atvykusių į Lietuvą dirbti arba plėtoti verslą. Bendros sąlygos, kurias privalo atitikti vartotojai, įskaitant prieglobsčio prašytojus ir negražinamus užsieniečius, yra susijusios su „deramu klientų tikrinimu“, kurį privalo vykdyti kredito įstaigos ir finansų įstaigos.

Remiantis 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB, 13 straipsnio 1 dalies (a) punktu, deramo klientų tikrinimo priemonės sudaro, be kita ko, „*kliento identifikavimas ir kliento tapatybės patikrinimas remiantis iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio gautais dokumentais, duomenimis ar informacija*“. Taigi, minėta direktyva įpareigoja atitinkamas įstaigas „identifikuoti“ jų mokėjimo paslaugų vartotoją, t. y. nustatyti ir patikrinti jo asmens tapatybę.

Remiantis Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo[9] 10 straipsnio 1 dalimi, „*Finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, nustatydami kliento – fizinio asmens tapatybę, kai ji nustatoma jam dalyvaujant fiziškai, reikalauja iš kliento – fizinio asmens Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės asmens tapatybės dokumento arba leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje, arba [...] Europos ekonominės erdvės valstybėje išduoto vairuotojo pažymėjimo (toliau – tapatybę patvirtinantis dokumentas), kuriame yra šie duomenys, patvirtinantys jo tapatybę: 1) vardas (vardai); 2) pavardė (pavardės); 3) asmens kodas (užsieniečiui – gimimo data (jeigu yra – asmens kodas ar kita šiam asmeniui suteikta unikali simbolių seka, skirta asmeniui identifikuoti), leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje numeris ir galiojimo laikas, jo išdavimo vieta ir data (taikoma užsieniečiams); 4) nuotrauka; 5) parašas (išskyrus atvejus, kai tapatybę patvirtinančiame dokumente jis neprivalomas); 6) pilietybė (išskyrus atvejus, kai tapatybę patvirtinančiame dokumente ji neprivaloma), jeigu asmuo be pilietybės, – valstybė, kuri išdavė asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.*“

Šiuo aspektu pastebėtina, kad prieglobsčio prašytojai ir negražinami užsieniečiai dėl savo teisinio statuso paprastai neturi leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje, taip pat dažniausiai neturi Europos ekonominės erdvės valstybėje išduoto vairuotojo pažymėjimo. Tokiu būdu, siekiant pasinaudoti teise atidaryti mokėjimo sąskaitą ir ja naudotis, prieglobsčio prašytojai ir negražinami užsieniečiai privalo pateikti jų kilmės valstybės išduotą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, pvz., pasą. Vis dėlto, 1951 m. Jungtinių Tautų konvencijos dėl pabėgėlių statuso 31 straipsnis, atleidžiantis pabėgėlius nuo atsakomybės už neteisėtą įvažiavimą ar neteisėtą buvimą, atspindi bendrą principą, kuriuo pripažįstama, jog, įgyvendinami savo teisę į prieglobstį, žmonės neretai priversti kirsti valstybių sienas arba būti jų teritorijoje be reikiamų dokumentų arba turėdami dokumentus, kurie yra nepakankami, netikri arba įgyti neteisėtu būdu[10]. Taikytinų migracinių reikalavimų, pvz., susijusių su vizomis ar registracija, nesilaikymas dažnai yra neišvengiama pabėgėlių realybė[11]. Taigi, toli gražu ne kiekvienas prieglobsčio prašytojas arba negražinamas užsienietis (kurių absoliuti dauguma – buvę prieglobsčio prašytojai) turi ir gali pateikti kilmės valstybės išduotą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Atitinkamai, tokie žmonės neturi galimybės pasinaudoti finansų įstaigų teikiamomis paslaugomis.

LIETUVOJE VEIKIANČIŲ BANKŲ TAIKOMI REIKALAVIMAI

Remiantis Lietuvos banko teikiama informacija[12], šiuo metu Lietuvoje banko arba specializuoto banko licencijas turi 13 bankų, o kaip užsienio bankų filialai veikia 6 bankai. Patikrinus Lietuvos banko pateiktame sąraše esamas įstaigas, buvo identifikuoti 6 bankai, teikiantys mokėjimo sąskaitų atidarymo paslaugas privatiems klientams. Žemiau pateikta šių bankų internetinėse svetainėse randama informacija apie dokumentus, kurių reikalaujama siekiant atidaryti sąskaitą (tam tikrais atvejais pateikta tik informacija, skirta užsienio šalių piliečiams arba ne Europos ekonominės erdvės šalių piliečiams). Pažymėtina, kad, be nurodytų 6 bankų, tokio pobūdžio paslaugas taip pat teikia Lietuvoje registruotas Revolut Bank UAB, tačiau jo internetinėje svetainėje pateikiama informacija apie priimtinus dokumentus[13] nėra pakankamai konkreči, kad būtų palyginama su kitų bankų nustatytais reikalavimais.

BANKŲ REIKALAVIMAI DĖL ASMENS TAPATYBĘ PATVIRTINANČIŲ DOKUMENTŲ

Swedbank

- jei esate LR pilietis (-ė), atsineškite galiojantį Lietuvoje išduotą pasą, asmens tapatybės kortelę arba diplomatinį pasą;
- jei nesate LR pilietis (-ė), atsineškite galiojantį užsienio valstybės piliečio pasą, ES piliečio asmens tapatybės kortelę arba diplomatinį pasą;
- jei neturite pilietybės, atsineškite leidimą gyventi (laikinei arba nuolat) Lietuvos Respublikoje[14].

Pateikti vieną iš šių asmens tapatybės dokumentų:

- Lietuvos Respublikos piliečio pasą
- Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelę
- užsienio valstybės piliečio pasą
- Europos Sąjungos šalies, Lichtenšteino ar Šveicarijos asmens tapatybės kortelę
- leidimą laikinei arba nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje
- Lietuvos Respublikos užsieniečio pasą[15]

Užsienio piliečiams reikia pateikti vieną iš šių dokumentų:

- Užsienio valstybės piliečio pasą.
- Diplomatinį pasą.
- ES rezidento asmens tapatybės kortelę.
- Leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje (laikinei arba nuolat) arba Migracijos departamento prie LR VRM išduotą pažymą dėl asmens teisės gyventi Lietuvos Respublikoje (laikinei arba nuolat) (jei turi).
- Dokumentus, įrodančius bankinių paslaugų poreikį Lietuvoje.*

* Reikalingi, jei užsienio piliečiui būtina gauti prieigas valdyti sąskaitas nuotoliniu būdu ar gauti mokėjimo korteles (pvz., dokumentai, liudijantys gaunamas pastovias pajamas Lietuvos Respublikoje, dokumentai, liudijantys nekilnojamojo turto Lietuvos Respublikoje nuosavybę ir pan.)[16].

Asmens tapatybes dokumento tipas:

- Pasas
- Asmens tapatybės kortelė
- Leidimas nuolat gyventi LR
- Leidimas laikinei gyventi LR[17]

SEB

Luminor

MEDICINOS
BANKAS

Jei Jūs nesate EEE valstybės pilietis, asmens tapatybės nustatymui privalote pateikti vieną iš šių dokumentų:

- Pasą (ne EEE valstybės išduotame pase turi būti galiojanti viza, jeigu tokia privalo būti, žr. <http://keliauk.urm.lt/lt/atvykstantiems/vizos/kuriu-saliu-pilieciams-reikia-vizos-atvykstant-i-lietuva>);
- Kaip papildomas dokumentas gali būti pateikiamas leidimas laikinai arba nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje arba EEE šalyje.

Papildomai reikia pateikti atvykimo į Lietuvos Respubliką priežastį patvirtinantį dokumentą, kuriuo gali būti vienas iš šių dokumentų:

- darbo sutartį (sutartis turi būti galiojanti arba turi būti likęs bent 1 mėn. iki sutarties galiojimo pabaigos (kai sutartis terminuota));
- įmonės direktoriaus / personalo skyriaus raštą, patvirtinantį esamus arba nuo konkrečios datos pradedamus darbo santykius;
- gyvenamosios vietos deklaraciją (jeigu asmuo atvykęs gyventi);
- santuokos liudijimą (jeigu asmuo susituokęs su Lietuvos Respublikos piliečiu);
- pažymą apie studijas, išduotą mokymo įstaigos (jeigu asmuo - studentas Lietuvos Respublikos mokymo įstaigoje)[18].

Kokie dokumentai būtini sąskaitai atidaryti?

- Lietuvos Respublikos piliečio pasas.
- Lietuvos Respublikos piliečio asmens tapatybės kortelė.
- Leidimas laikinai ar nuolatos gyventi Lietuvos Respublikoje.
- Europos sąjungos valstybės narės piliečiui išduota pažyma dėl jo teisės gyventi Lietuvos Respublikoje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (Žin. 2004, Nr. 73-2539) 99 str. 1 d. Pastaba: tokiu atveju asmuo kartu pateikia ir Europos Sąjungos valstybės narės išduotą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą – asmens tapatybės kortelę arba pasą[19].

Citadele

Pateikti duomenys rodo, kad skirtingi bankai taiko skirtingus reikalavimus užsieniečiams, norintiems atidaryti mokėjimo sąskaitą, ypač kai tai susiję su leidimo gyventi Lietuvoje turėjimu – tam tikrais atvejais leidimas yra privalomas, kitais atvejais užtenka užsienio šalies piliečio paso, kai kuriais atvejais pasas yra privalomas, t. y. leidimo gyventi neužtenka. Taip pat pastebėtina, kad bankai taiko griežtesnius reikalavimus, negu nustato Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas, kadangi nė vienas iš nurodytų bankų neleidžia asmens tapatybę patvirtinti Europos ekonominės erdvės valstybėje išduotu vairuotojo pažymėjimu. Bet kuriuo atveju surinkti duomenys rodo, jog prieglobsčio prašytojai arba negražinami užsieniečiai sąskaitą Lietuvoje veikiančiame banke gali atidaryti tik tuomet, jeigu pateikia savo kilmės valstybės išduotą galiojantį pasą. Visgi, kaip jau buvo minėta, būtent šių kategorijų užsieniečiai neretai neturi galimybės pateikti asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų (bent jau jų originalų), kas nesumažina jų poreikio naudotis mokėjimo paslaugomis, ypač siekiant įsidarbinti, kai tokia teisė jiems suteikta.

EUROPOS BANKININKYSTĖS INSTITUCIJOS POZICIJA

Siekiant spręsti šiame dokumente nagrinėjamą problemą bei reaguojant į sparčiai didėjančius prieglobsčio prašytojų skaičius Europos Sąjungoje, 2016 m. balandžio 12 d. Europos bankininkystės institucija[20] pateikė „Europos bankininkystės institucijos nuomonę dėl deramo klientų tikrinimo priemonių taikymo klientams, kurie yra prieglobsčio prašytojai ir yra atvykę iš didesnės rizikos trečiųjų valstybių arba teritorijų“ (EBA-OP-2016-07)[21]. Nuomonė yra skirta nacionalinėms institucijoms, kompetentingoms užtikrinti, kad kredito ir finansų įstaigos laikytųsi direktyvos (ES) 2015/849 reikalavimų. Europos bankininkystės institucijos vertinimu, egzistuojantis Europos Sąjungos teisinis režimas neužkertą kelio įstaigoms suteikti prieglobsčio prašytojams, įskaitant tuos, kurie neturi galimybės pateikti asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų arba kurių dokumentų autentiškumas kelia pagrįstų abejonių, prieigą prie finansinių paslaugų, nors tai reikalauja lankstumo ir papildomų pastangų.

Kiek tai susiję su klientų asmens tapatybės nustatymu ir patvirtinimu, Europos bankininkystės institucija primena, kad visiems prieglobsčio prašytojams Europos Sąjungos valstybės narės išduoda oficialius dokumentus, patvirtinančius jų teisinį statusą ir teisę būti atitinkamos valstybės teritorijoje. Europos bankininkystės institucijos nuomone, tokio pobūdžio oficialus dokumentas, tikėtina, atitinka direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnyje minimus „iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio gautus dokumentus, duomenis ar informaciją“, jeigu jis yra galiojantis, išduotas oficialios nacionalinės ar vietos valdžios institucijos, ir jame nurodytas prieglobsčio prašytojo vardas ir gimimo data. Priklausomai nuo nacionalinių reikalavimų, tokiaame dokumente taip pat gali būti: unikalus identifikacinis arba registracijos numeris, nuotrauka ir apgyvendinimo vietos adresas.

Europos bankininkystės institucija pripažįsta, kad tokių dokumentų turinys ir forma gali labai skirtis netgi toje pačioje valstybėje narėje, dėl to įstaigoms gali būti sunku pakankamu lygiu įsitikinti, kad šie dokumentai yra tikri. Vis dėlto, tokius dokumentus išduodančios kompetentingos institucijos gali bendradarbiauti su finansinėmis įstaigomis, pateikdamos gaires dėl prieglobsčio prašytojams išduodamų dokumentų autentiškumo vertinimo. Galimybė įsitikinti dokumento autentiškumu leistų finansinėms įstaigoms vadovautis prielaida, jog, nebent yra svarių priežasčių įtarti, kad pateiktas dokumentas yra suklastotas, jo pakanka siekiant įvykdyti deramo klientų tikrinimo reikalavimus.

Kiek tai susiję su rizikos valdymu, Europos bankininkystės institucija pirmiausia siūlo koreguoti klientų vykdomų finansinių operacijų stebėsenos lygį ir intensyvumą, pasirenkant stebėsenos mastą, kuris yra proporcingas su klientu susijusiai rizikai, įskaitant riziką, kad jis gali būti ne tas, kuo tvirtina esąs. Europos bankininkystės institucijos vertinimu, ypač aktualios stebėsenos priemonės gali būti tokios:

- Identifikuoti elgesio modelį, kurio tikimasi iš kliento, pvz., tikėtiną pervedimų pobūdį, sumas, šaltinį ir paskirtį, kad būtų galima apibrėžti, kas laikoma neįprastu pervedimu, ir tokį pastebėti;
- Užtikrinti, kad laikantis įstaigos bendrosios rizikos valdymo politikos ir procedūrų, prieglobsčio prašytojų sąskaitos būtų peržiūrimos tiek reguliariai, tiek po neįprastų ar netikėtų operacijų;
- Imtis priemonių užtikrinti, kad įstaiga sužinotų apie bet kokius anksčiau gautos informacijos pakeitimus, galinčius turėti įtakos rizikos vertinimui. Tai gali būti ypač svarbu, kai prieglobsčio prašytojo tapatybė buvo patvirtinta remiantis tik laikinu dokumentu su ribotu galiojimu;
- Imtis priemonių užtikrinti, kad įstaiga galėtų nustatyti atvejus, kai prieglobsčio prašytojas nebegyvena atitinkamoje valstybėje narėje, kad apsaugotų nuo nesąžiningo sąskaitos naudojimo.

Be nurodytų stebėsenos priemonių, Europos bankininkystės institucija siūlo, esant poreikiui ir leidžiant nacionalinei teisei, riboti prieglobsčio prašytojams teikiamų finansinių paslaugų apimtį. Atvykę į Europos Sąjungos valstybę narę prieglobsčio prašytojai turi labai specifinių finansinių poreikių. Juos dažniausiai galima atliepti suteikiant tik bazines finansines paslaugas, tokiu būdu ribojant vartotojų galimybes piktnaudžiauti šiomis paslaugomis finansinių nusikaltimų tikslais. Kartu svarbu, kad tokie apribojimai būtų proporcingi ir nepagrįstai neribotų prieglobsčio prašytojų galimybės naudotis finansinėmis paslaugomis. Tarp siūlomų apribojimų yra:

- Kredito galimybės nesuteikimas;
- Mėnesinės apyvartos ribų nustatymas;
- Pervedimų tarp asmenų sumų limito nustatymas;
- Pervedimų į trečiąsias šalis ir iš jų sumų limito nustatymas;
- Pervedimų iš neidentifikuotų trečiųjų asmenų apribojimai, ypač kai tai yra netikėta;
- Grynujų pinigų išėmimo trečiojoje šalyje draudimas.

Apibendrinus, Europos bankininkystės institucija mano, kad egzistuojantis Europos Sąjungos teisinis režimas leidžia įstaigoms suteikti prieglobsčio prašytojams, įskaitant tuos, kurie neturi galimybės pateikti asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų arba kurių dokumentų autentiškumas kelia pagrįstą abejonių, prieigą prie būtiniausių finansinių paslaugų, o rizikos, susijusios su pinigų plovimu ar terorizmo finansavimu, gali būti valdomos nustatant papildomus kontrolės mechanizmus ir taikant apribojimus.

Šiame kontekste taip pat paminėtina, kad 2016 m. birželio 14 d. Švedijos Finansų Inspekcija[22] paskelbė oficialų komentarą[23] dėl Europos bankininkystės institucijos pateikto išaiškinimo, sveikindama tokią poziciją bei sutikdama su Europos bankininkystės institucijos vertinimu dėl teisinių sąlygų bankams ir kitiems finansų subjektams suteikti prieglobsčio prašytojams prieigą prie banko sąskaitų ir kitų pagrindinių finansinių paslaugų. Be kita ko, Švedijos Finansų Inspekcija paminėjo, kad Europos bankininkystės institucijos nuomonė yra suderinama su galiojančiu Švedijos reglamentavimu. Švedijos kontekste Europos bankininkystės institucijos nuomonė reiškia, kad bankai ir kiti finansų subjektai gali nustatyti prieglobsčio prašytojo asmens tapatybę remdamiesi Švedijos Migracijos Agentūros (Migrationverket) išduodama LMA kortele (kuri patvirtina, kad asmuo prašė prieglobsčio) ir taikyti papildomas kontrolės priemones tais atvejais, kai prieglobsčio prašytojui taikoma išimtis, atleidžianti nuo pareigos gauti leidimą dirbti. Tokių papildomų kontrolės priemonių pavyzdžiai gali būti: bankas telefonu susisiekiama su Migracijos Agentūra; prieglobsčio prašytojas pateikia patvirtintą asmens tapatybės dokumentų kopiją; artimas giminaitis, turintis Švedijos išduotą asmens tapatybės dokumentą, patvirtina jo tapatybę.

Kitoje dalyje apžvelgsime kitų valstybių praktiką, kiek tai susiję su prieglobsčio prašytojų prieigos prie finansinių paslaugų užtikrinimo, pagrindinį dėmesį skiriant asmens tapatybės patvirtinimui taikomus reikalavimus. Pažymime, kad pateikta informacija grindžiama atviros prieigos duomenimis, visais atvejais nurodant duomenų šaltinį. Rengiant šį advokacijos dokumentą, Lietuvos Raudonasis Kryžius nesikreipė su oficialiais paklausimais į kitų šalių valstybės institucijas arba finansines įstaigas. Iš esmės fokusuojamasi į Europos Sąjungos valstybių praktiką, tačiau papildomai pateikiama informacija ir apie kai kurias Europos Sąjungai nepriklausančias šalis.

KITŲ VALŠTYBIŲ PRAKTIKA

ITALIJA

Pranešama[24], kad 2019 m. balandžio mėn. Italijos Bankų Asociacija išplatino bankų vadovams adresuotą pareiškimą, kuriame konstatavo, kad prieglobsčio prašytojams turėtų užtekti pateikti savo „prieglobsčio prašytojo leidimą likti“, tam kad galėtų atidaryti pagrindinę (bazinę) mokėjimo sąskaitą. Taip pat Asociacija pažymėjo, kad tais atvejais, kai toks leidimas prieglobsčio prašytojui dar nėra išduotas, sąskaitos atidarymui turėtų užtekti pažymos, patvirtinančios, kad jis kreipėsi dėl tokio dokumento, su sąlyga, kad tokia pažyma yra išduota valstybės institucijos bei joje yra asmens nuotrauka, vardas ir gimimo data. Galiausiai, Asociacija pažymėjo, kad visiems prieglobsčio prašytojams automatiškai generuojamas „fiskalinis kodas“ (unikalus identifikacinis numeris), kuris yra galiojantis ir pakankamas finansų administravimo požiūriu. Šis Italijos Bankų Asociacijos pareiškimas buvo išplatintas reaguojant į bankų bei, ypač, Italijos Pašto atsisakymus atidaryti sąskaitas prieglobsčio prašytojams. 2019 m. birželio mėn. Italijos Paštas išplatino vidinį pranešimą[25], kuriuo informavo, kad „Bancoposta“[26] bazinės sąskaitos atidarymui prieglobsčio prašytojai turi pateikti savo „fiskalinį kodą“ ir „prieglobsčio prašytojo leidimą likti“.

Remiantis Italijos vidaus reikalų ministerijos pateikiama informacija[27], prieglobsčio prašytojams Italijoje išduodamas **Užsieniečio leidimas likti** (it. „Permesso di Soggiorno per Stranieri“[28]), kuris skirtas tam tikroms užsieniečių, gyvenančių Italijoje ilgiau negu 90 dienų, kategorijoms. Kai toks leidimas išduodamas prieglobsčio prašytojui, tai nurodoma dokumente prie buvimo tikslo, pvz., „RICHIESTA ASILO“ (it. „riciesta di asilo“ – prieglobsčio prašymas) arba „RICH. PROT. INT.“ (it. „richiesta di protezione internazionale“ – tarptautinės apsaugos prašymas). Užsieniečio leidimas likti patvirtina prieglobsčio prašytojo asmens tapatybę bei suteikia teisę likti Italijos teritorijoje, kol vyksta prieglobsčio prašymo nagrinėjimas.

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

Permesso di Soggiorno per Stranieri

QUESTURA DI	NAPOLI	10000000A
NOME	ALDOMAR	
COGNOME	MARIA	
LUOGO E DATA DI NASCITA	CITTA' DEL MESSICO, MEX, 11.01.1996	
CITTADINANZA	MEX	SESSO
		F
LUOGO E DATA DI RILASCIO	NAPOLI, 01.09.2013	
DATA DI SCADENZA	30.11.2013	
MOTIVO DI SOGGIORNO	RICH. PROT. INT.	
DATA DI INGRESSO IN ITALIA	11.01.2012	
CODICE FISCALE	LDMR66A51Z514Q	
CONVIVENTI A CARICO	ALDOMAR FRANCESCO 01.11.2002 ALDOMAR PABLO MARIA 01.12.2004	

recto

MINISTERO DELL'INTERNO
DIPARTIMENTO DELLA PUBBLICA SICUREZZA

PERMESSO DI SOGGIORNO PER STRANIERI
FOREIGN NATIONALS' RESIDENCE PERMIT
PERMIS DE SEJOUR POUR RESSORTISSANTS ÉTRANGERS
PERMISO DE RESIDENCIA PARA EXTRANJEROS
برامج soggiorno لغير المواطنين
外国人的居留许可

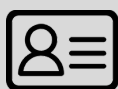
REPUBBLICA ITALIANA

PERMESSO DI SOGGIORNO PER STRANIERI
FOREIGN NATIONALS' RESIDENCE PERMIT

verso

Kaip jau buvo minėta, reaguojant į Europos bankininkystės institucijos pateiktą išaiškinimą, Švedijos institucijos pradėjo svarstyti, kokiais būdais galima būtų užtikrinti prieglobsčio prašytojų prieigą prie finansinių paslaugų. Švedijos kontekste paminėtina, kad banko sąskaitos atidarymas yra pirmiausiai aktualus tiems prieglobsčio prašytojams, kurie yra atleisti nuo pareigos gauti leidimą dirbti, t. y. turi teisę dirbti („AT-UND“ statusas). Tam, kad prieglobsčio prašytojas Švedijoje turėtų teisę dirbti, kol nagrinėjamas jo prašymas, jis turi pateikti Migracijos Agentūrai galiojantį asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą arba padėti patvirtinti savo asmens tapatybę kitais būdais. Būtent šios tikslinės grupės asmenų galimybės naudotis bankų paslaugomis užtikrinimui buvo skirtos Švedijos institucijų pastangos[29].

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai priimami, norint atidaryti banko sąskaitą, tačiau tik jeigu asmens tapatybė laikoma patvirtinta

Valstybė aprūpina prieglobsčio prašytojus mokėjimo kortelėmis, tačiau be galimybės pervesti į jas atlyginimą

Remiantis randama informacija[30], šiuo metu prieglobsčio prašytojai, turintys AT-UND statusą (teisę dirbti), gali atidaryti banko sąskaitą ir gauti banko kortelę. Siekiant fasilituoti prieglobsčio prašytojų prieigą prie bankinių paslaugų, Švedijos Bankininkų Asociacija ir Migracijos Agentūra susitarė dėl specialios procedūros, leidžiančios greitai identifikuoti asmenį. Kreipdamasis dėl banko sąskaitos atidarymo, prieglobsčio prašytojas privalo pateikti savo **LMA kortelę**[31] (prieglobsčio prašytojo kortelę) ir asmens tapatybę patvirtinančio dokumento, kurį asmuo pateikė Migracijos Agentūrai, patvirtintą kopiją. Tuomet bankas susisiekiama su Migracijos Agentūra bei patikrina, kad kopijoje pateikti duomenys atitinka Agentūrai pateiktame dokumento originale nurodytus duomenis. Įsitikinus, kad duomenys sutampa, kliento asmens tapatybė laikoma patvirtinta.

Papildomai paminėtina, kad LMA kortelės antroje pusėje pateikta instrukcija, kaip galima realiu laiku patikrinti, ar kortelė vis dar galiojanti, bei ar jos turėtojas turi AT-UND statusą, kas, labai tikėtina, paranku tiek bankams, tiek darbdaviams.

LMA-kort

recto

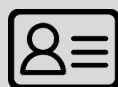

verso

Šiame kontekste taip pat pastebėtina, kad šiuo metu pati Švedijos Migracijos Agentūra aprūpina prieglobsčio prašytojus, kuriems skiriama finansinė parama, „Kontantkort“ išankstinio apmokėjimo kortelėmis (pre-paid card), į kurias ši parama pervedama ir kurios gali būti naudojamos parduotuvėse ir bankomatuose, priimančiuose Maestro korteles[32]. Tyrimo metu nerasta informacijos, patvirtinančios, kad į šias korteles, be valstybės skiriamos finansinės paramos, taip pat gali būti pervedamas darbo atlyginimas.

Remiantis Vokietijos Federalinės Finansų Priežiūros Institucijos teikiama informacija[33], visi vartotojai, teisėtai gyvenantys Europos Sąjungoje, įskaitant prieglobsčio prašytojus ir asmenis be leidimo gyventi, kurie negali būti deportuoti dėl teisinių ar faktinių priežasčių, turi teisę atidaryti pagrindinę (bazinę) mokėjimo sąskaitą. Kiek tai susiję su dokumentais, kurie yra tinkami asmens tapatybei patvirtinti, be oficialių asmens tapatybės dokumentų asmens identifikavimui gali būti naudojami:

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

- **Atvykimo patvirtinimas** (prieglobsčio prašytojo registracijos sertifikatas) (vok. „Ankunftsachweis“[34]), kuris išduodamas visiems prieglobsčio prašytojams pirminės registracijos metu.
- **Toleravimo pažymėjimas** (deportacijos laikino sustabdymo sertifikatas) (vok. „Duldungsbescheinigung“[35]), kuris išduodamas užsieniečiams, kuriems atsisakyta suteikti prieglobstį ir (arba) išduoti leidimą gyventi, tačiau kurių išsiuntimas į kilmės šalį nėra įmanomas.

Ankunftsachweis

recto

Duldungsbescheinigung

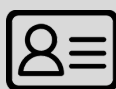
recto

verso

verso

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

Remiantis Nyderlandų Centrinės Prieglobsčio Prašytojų Priėmimo Agentūros[36] teikiama informacija[37], prieglobsčio prašytojai gali atidaryti pagrindinę (bazinę) mokėjimo sąskaitą tam tikruose Nyderlanduose veikiančiuose bankuose. Siekiant atidaryti sąskaitą, prieglobsčio prašytojui reikia turėti „BNS“ numerį[38] (unikalus kodas, automatiškai suteikiamas visiems asmenims, kurie registruojami Asmens Duomenų Registre) ir galiojantį „**W**“-tipo dokumentą (kortelės tipo pažymėjimas, kuris išduodamas prieglobsčio prašytojams, kol jie laukia sprendimo[39]).

W-document

recto

verso

Remiantis Belgijos Finansų Sektoriaus Federacijos (Febelfin)[40] teikiama informacija[41], prieglobsčio prašytojai gali atidaryti pagrindinę (bazinę) mokėjimo sąskaitą Belgijoje veikiančiuose bankuose. Siekiant patvirtinti prieglobsčio prašytojo asmens tapatybę, be leidimų laikinai[42] ar nuolat[43] gyventi, gali būti naudojami šie Belgijos institucijų išduodami dokumentai:

Registracijos pažymėjimas (pr. „Attestation d'immatriculation“[44]), patvirtinantis teisę laikinai gyventi Belgijoje, kol svarstomas prieglobsčio prašymas.

Prieglobsčio prašymo registracijos patvirtinimas[45], kuri išduoda Belgijos Imigracijos Tarnyba[46].

Prieglobsčio prašymo registracijos patvirtinimas[47], kai pasiprašoma pasienio kontrolės metu.

Laikinis pažymėjimas[48], kuris išduodamas, kol laikoma leidimo gyventi įforminimo.

Specialusis pažymėjimas[49], kuris išduodamas, kai užsieniečio grąžinimo vykdymas sustabdomas apeliacinių procedūrų metu.

Pažymėtina, kad iš visų minėtų dokumentų tik „Registracijos pažymėjimas“ yra spausdinamas ant specialaus technologinėmis priemonėmis apsaugoto blanko, kiti yra tvirtinami juos išdavusių institucijų spaudu ir įgalioto pareigūno parašu.

Anot Belgijos Finansų Sektoriaus Federacijos, net jeigu prieglobsčio prašytojas negali pateikti minėtų dokumentų, teoriškai jo asmens tapatybę gali būti patvirtinta kitais dokumentais, tačiau tokiu atveju procesas gali užtrukti. Pažymėtina, kad asmens tapatybės patvirtinimas remiantis užsienio valstybių išduotais dokumentais laikoma išskirtine ir laikina priemone, pirmenybė visais atvejais suteikiama Belgijos institucijų išduodamiems dokumentams.

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

Attestation d'immatriculation

No du Registre National -		LA DUREE DE VALIDITE EST PROLONGEE :	
NOM -	SEXE	juoqu'au	A la Le Bourgmestre ou son délégué.
PRENOMS -		juoqu'au	A la Le Bourgmestre ou son délégué.
ETAT-CIVIL -		juoqu'au	A la Le Bourgmestre ou son délégué.
NE A - LE -		juoqu'au	A la Le Bourgmestre ou son délégué.
NATIONALITE -		juoqu'au	A la Le Bourgmestre ou son délégué.
PROFESSION -		juoqu'au	A la Le Bourgmestre ou son délégué.
SIGNATURE DU PORTEUR	PHOTO	juoqu'au	A la Le Bourgmestre ou son délégué.
N° F 0 000 006		N° F 0 000 006	

recto

ROYAUME DE BELGIQUE	
PROVINCE :	
COMMUNE :	
ATTESTATION D'IMMATRICULATION	
La présente attestation ne constitue en aucune façon un titre d'identité ou un titre de nationalité.	
Elle ne vaut qu'accompagnée du document d'identité dont l'intéressé(e) est titulaire.	
Délivrée à ..... le	
Valable jusqu'au	
Le Bourgmestre ou son délégué.	

verso

Prieglobsčio prašymo registracijos patvirtinimas

ANNEXE 24
ROYAUME DE BELGIQUE
En-tête de l'attestation
RUE:
Attention dérivée en application de l'article 71, 4, 73 ou 79 de l'arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

Annex 24
Does this last page correspond to the demand 'provisional'...?
Le présent document ne constitue en aucune façon un titre d'identité ou un titre de nationalité.

ANNEXE 25
ROYAUME DE BELGIQUE
En-tête de l'attestation
RUE:
Attention dérivée en application de l'article 72, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

ANNEXE 15
ROYAUME DE BELGIQUE
Province:
Commune:
RUE:
ATTTESTATION
Délivré en application de l'article 30, 31, 40, 50, 104, 105, 106 et 111 de l'arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers ou de l'article 8 de l'arrêté royal du 22 juillet 2008 fixant certaines modalités d'application de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

Marché du travail
Droits
Non
Le présente attestation vaut certificat d'inscription au registre des étrangers...
LE PRESENT DOCUMENT NE CONSTITUE EN AUCUNE FAÇON UN TITRE D'IDENTITE OU DE NATIONALITE, NI VAUT QU'ACCOMPAGNER UN DOCUMENT D'IDENTITE NATIONAL, SOUS SON SEUL EFFET.

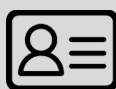
Laikinasis pažymėjimas

Specialusis pažymėjimas

Annex 25 de l'arrêté royal du 8 octobre 1981
sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
Annex 25
Document spécial de séjour
Délivré en application de l'article 111 de l'arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

Airijos situacija yra geras pavyzdys, kai prieglobsčio prašytojų prieiga prie finansinių paslaugų buvo užtikrinta po nevyriausybinės organizacijos Nasc[50] vykdomos advokacijos[51] ir Airijos Žmogaus Teisių ir Lygybės Komisijos[52] inicijuotų derybų[53] su bankų sektoriumi. 2021 m. balandžio mėn. Airijos Žmogaus Teisių ir Lygybės Komisija pranešė[54], jog jai pavyko pasiekti susitarimo su Airijos Banku, kuris sutiko priimti prieglobsčio prašytojams Airijoje išduodamus dokumentus, kad jie galėtų atidaryti banko sąskaitą.

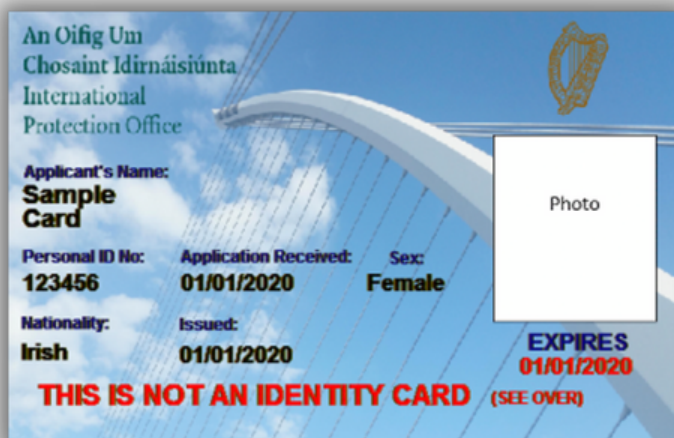
Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

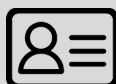

Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

2021 m. gegužės mėn. Airijos Bankininkystės ir Mokėjimų Federacija[55] oficialiai paskelbė[56], kad prieglobsčio prašytojai gali atidaryti banko sąskaitą, pateikdami „alternatyvius dokumentus“, kadangi jie gali neturėti paso ar vairuotojo pažymėjimo. Federacija taip pat parengė ir išplatino prieglobsčio prašytojams skirtas gaires[57], paaiškinančias, kaip atidaryti banko sąskaitą Airijoje. Remiantis minėtomis gairėmis, prieglobsčio prašytojo asmens tapatybei patvirtinti gali būti naudojamas, be kita ko, **Laikinas apgyvendinimo pažymėjimas** (angl. „Temporary Residence Certificate“[58]), kuris patvirtina jo, kaip prieglobsčio prašytojo, statusą.

Temporary Residence Certificate

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

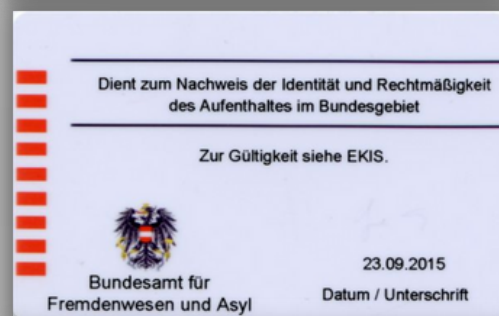
Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

Remiantis Austrijos Federalinės Socialinių Reikalų, Sveikatos, Priežiūros ir Vartotojų Apsaugos Ministerijos[59] bei Austrijos Finansinės Rinkos Priežiūros Institucijos[60] teikiama informacija[61], tiek prieglobsčio prašytojai, tiek užsieniečiai, neturintys leidimo gyventi, kurie negali būti deportuoti, turi teisę atidaryti pagrindinę (bazinę) mokėjimo sąskaitą. Anot Austrijos Finansinės Rinkos Priežiūros Institucijos, tokios sąskaitos atidarymui reikalingas oficialus asmens dokumentas su nuotrauka. Prieglobsčio prašytojai taip pat gali identifikuoti save naudodami savo **Procedūros kortelę** (vok. „Verfahrenskarte“[62]) arba **Teisę būti šalyje patvirtinančią kortelę** (vok. „Aufenthaltsberechtigungskarte“[63]). Negražinami užsieniečiai gali identifikuoti save naudodami **Toleruojamo asmens kortelę** (vok. „Karte für Geduldete“[64]).

Verfahrenskarte

Aufenthaltsberechtigungskarte

Karte für Geduldete

recto

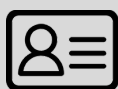
verso

Tyrimo metu nerasta aktualios informacijos apie prieglobsčio prašytojų galimybę atidaryti banko sąskaitą Suomijoje, tačiau surinkta informacija patvirtina, kad Suomijos Imigracijos Tarnybos[65] apgyvendinimo centrai aprūpina prieglobsčio prašytojus „PFS“ išankstinio apmokėjimo kortelėmis (prepaid card), į kurias jie gali gauti ne tik finansinę paramą, bet ir darbo užmokestį.

Prieglobsčio prašytojai Suomijoje įgyja teisę dirbti po 3 mėnesių nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo, jeigu pateikia galiojantį pasą arba kitą kelionės dokumentą. Nepateikus asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų, prieglobsčio prašytojai teisę dirbti įgyja po 6 mėnesių nuo prašymo pateikimo[66]. Siekiant pereiti nuo finansinės paramos mokėjimo grynaisiais pinigais prie pervedimų į sąskaitą bei užtikrinti dirbančių prieglobsčio prašytojų galimybę gauti darbo užmokestį, 2015 m. Suomijos Imigracijos Tarnyba kartu su startuoliu MONI pradėjo išdavinėti prieglobsčio prašytojams „MONI“ išankstinio apmokėjimo korteles[67]. Vis dėlto, 2019 m. Suomijos Imigracijos Tarnyba pranešė[68], kad pereina nuo „MONI“ prie Prepaid Financial Services Ltd.[69] išduodamų „PFS“ išankstinio apmokėjimo kortelių.

Randama informacijos, kad dar 2016 m. Prepaid Financial Services paskelbė[70], kad pasiruošę aprūpinti prieglobsčio prašytojus Europoje Mastercard išankstinio apmokėjimo kortelėmis, tais pačiais metais pradėjo veikti Graikijoje[71]. Taip pat randama informacijos, kad Suomijoje šiuo metu „PFS“ kortelės naudojamos ne tik migracijos, bet ir kalėjimų sistemoje[72]. Paminėtina, kad pereinant nuo „MONI“ prie „PFS“ kortelių, Suomijos Imigracijos Tarnyba susidūrė su lėšų likučių perkėlimo iš senos kortelės į naują problema, kas sąlygojo situaciją, kuomet daugybė prieglobsčio prašytojų gan ilgą laiką negalėjo pasinaudoti jiems priklausančiais pinigais bei, atitinkamai, tenkinti savo būtiniausius poreikius[73].

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai neleidžia atidaryti banko sąskaitos

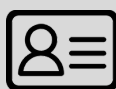
Valstybė aprūpina prieglobsčio prašytojus mokėjimo kortelėmis, į kurias gali būti pervedamas atlyginimas

Lyginant su kitomis Skandinavijos valstybėmis, Norvegijos situacija išsiskiria tuo, kad Norvegijos Imigracijos Direktorato internetiniame puslapyje[74] mokėjimo kortelių ir banko sąskaitos klausimas minimas tik užsieniečių, kuriems jau suteiktas prieglobstis, kontekste[75]. Remiantis pateikiama informacija[76], prieglobsčio prašytojai Norvegijoje gauna finansinę paramą, tačiau tik tuo atveju, jeigu gyvena priėmimo centre, taip pat, tikėtina, tokia parama mokama grynaisiais pinigais. Visiems prieglobsčio prašytojams išduodama **Prieglobsčio prašytojo registracijos kortelė** (nor. „Registreringsbevis for asylsøker“[77]), tačiau pabrėžiama, kad ji negali būti naudojama asmens tapatybei patvirtinti.

Remiantis asociacijos Finance Norway pateikiama informacija[78], siekiant atidaryti banko sąskaitą, reikalaujama galiojančio paso, kito galiojančio kelionės dokumento arba Norvegijos ar Europos Ekonominės Erdvės valstybės išduotos asmens tapatybės kortelės. Vis dėlto, remiantis ankstesne tos pačios asociacijos skelbiama informacija[79], prieglobsčio prašytojo registracijos kortelė gali būti naudojama, siekiant atidaryti pagrindines (bazines) savybes turinčią banko sąskaitą. Remiantis Norvegijos Finansinės Priežiūros Institucijos[80] 2022 m. pabaigoje paskelbta informacija[81], šios institucijos vertinimu, bankai gali suteikti prieglobsčio prašytojams, neturintiems „konvencinių“ dokumentų, prieigą prie bazinių bankinių ir draudimo paslaugų, nustatant jų tapatybę remiantis prieglobsčio prašytojo registracijos kortele ir atliekant papildomus patikrinimus (pvz., gaunant užsienio šalies išduoto dokumento kopiją, darbo sutartį su Norvegijos Imigracijos Direktorato išduotu leidimu dirbti arba „tinkamus“ dokumentus turinčio asmens patvirtinimą).

Remiantis DNB banko teikiama informacija[82], prieglobsčio prašytojai, neturintys paso ar kitų dokumentų, kurių paprastai reikalaujama, vis dėlto gali tapti banko klientais ir atidaryti sąskaitą, kadangi prieiga prie bankinių paslaugų yra neatsiejama įsitraukimo į bendruomenę proceso dalis. Iš tokių asmenų DNB reikalauja pateikti: prieglobsčio prašytojo registracijos kortelę, „D-numerį“ (laikinis identifikacinis kodas, nurodomas ant naujo pavyzdžio registracijos kortelių), „kitus“ dokumentus, patvirtinančius asmens tapatybę. Taip pat pažymima, kad atidarant sąskaitą nepateikus paso, klientai negalės atsiskaitinėti kortele internetinėse platformose bei daryti tarptautinių pervedimų. Šis pavyzdys iliustruoja, kaip konkretus bankas gali savarankiškai koreguoti savo politiką bei pritaikyti savo reikalavimus prie prieglobsčio prašytojų situacijos, užtikrinant rizikos valdymą papildomomis priemonėmis.

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai gali būti priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

Registreringsbevis for asylsøker

Registreringsbevis for asylsøker

KORTET KAN IKKE BENYTTES SOM ID-KORT ELLER REISEDOKUMENT

ETTERNAVN Testesen	SPRÅK Zando	
FORNAVN Mandag To	HØYDE 173	
STATSBØRGERSKAP Andorra	K	
FØDSELSDATO 11.11.1990		
SØKNADSDATO 27.02.2017		
UTSTEDT DATO 27.02.2017		
GYLDIG TIL 27.08.2017		
DUF-NUMMER 2017 000109 06	D-NUMMER 511190 00258	

recto

FØDELAND
Bouvetøya

Fremlagt pass ved søknadstidspunkt: **IKKE VURDERT**

Midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere: **IKKE VURDERT**

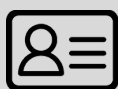
SIGNATUR

Dette kortet bekrefter at personen som er avbildet, har søkt beskyttelse i Norge. Identitet opplysningene på kortet er oppgitt av søkeren selv ved ankomst og er ikke kontrollert. Hvis du finner dette kortet, vær vennlig å levere det hos nærmeste politistasjon eller send det til Politiets Utlendingsenhet, Pb 8102 Dep, 0032 Oslo

Card for asylum seeker is only valid in Norway. This card cannot be used as an identification or travel document. If found pls send to: Politiets Utlendingsenhet, Pb 8102 Dep, 0032 Oslo, Norway

verso

Jungtinės Karalystės situacija įdomi tuo, kad ji iliustruoja, kaip prieglobsčio prašytojų aprūpinimas išankstinio apmokėjimo kortelėmis gali sąlygoti tam tikras problemas, priklausimai nuo tokio sprendimo įgyvendinimo modalumų. Nuo 2010 m. negražinami užsieniečiai Jungtinėje Karalystėje gaudavo jiems priklausančią finansinę paramą „Azure“ [83] išankstinio apmokėjimo kortelių forma (prieglobsčio prašytojai gaudavo paramą grynujų pinigų ar vaučeriu forma). Ši sistema sulaukė kritikos [84], kadangi žmonės negalėjo išgryninti kortelėje esančių lėšų, o pačią „Azure“ kortelę galėjo naudoti tik tam tikruose prekybos tinkluose bei negalėjo ja atsiskaityti už tam tikras prekes, pvz., už degalus ar cigaretes. 2017 m. buvo atsisakyta „Azure“ kortelių ir tiek negražinamų užsieniečių, tiek prieglobsčio prašytojų atžvilgiu pereita prie „ASPEN“ („Asylum Support Enablement“) išankstinio apmokėjimo kortelių [85], kurias administravo prancūzų kompanija Sodexo [86], prieš tai administravusi „Azure“ korteles [87]. „ASPEN“ kortelės leidžia prieglobsčio prašytojams išgryninti pinigus bankomatuose bei yra priimanamos visuose parduotuvėse, priimančiose Visa korteles. Vis dėlto, „ASPEN“ kortelių sistema buvo kritikuojama [88] dėl valstybės kišimosi į asmenų privatų gyvenimą, kadangi paaiškėjo, jog institucijos atidžiai stebėdavo, kur ir kam prieglobsčio prašytojai leidžia jiems skiriamą finansinę paramą, taip pat sekė jų kelionių maršrutus. Be to, draudimas atsiskaityti „ASPEN“ kortele internetinėse platformose buvo kritikuojamas [89] COVID-19 pandemijos kontekste, kadangi faktiškai neleisdavo prieglobsčio prašytojams saviizoliuotis ir aprūpinti save būtiniausiomis prekėmis neišeinant iš namų. Nuo 2021 m., viešuosius pirkimus laimėjęs jau minėtai kompanijai Prepaid Financial Services Ltd. [90], pasikeitė „ASPEN“ kortelių administratorius, tačiau pati sistema iš esmės nepasikeitė [91]. Pranešama, kad pereinant nuo seno tiekėjo išduotų kortelių prie naujų kortelių, vartotojai susidūrė su sunkumais bei kurį laiką neturėjo prieigos prie savo lėšų [92].

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai gali būti priimami, norint atidaryti banko sąskaitą

Valstybė aprūpina prieglobsčio prašytojus mokėjimo kortelėmis, tačiau be galimybės pervesti į jas atlyginimą

Kiek tai liečia prieglobsčio prašytojų, neturinčių asmens dokumentų, prieigą prie bankinių paslaugų Jungtinėje Karalystėje, informacijos, patvirtinančios, jog tokia teisė būtų garantuojama valstybės, nerandama. Vis dėlto, pranešama [93], kad tam tikri bankai, pvz., Bank of Scotland [94], siekdami padėti žmonėms, susiduriantiems su kliūtimis atidarant sąskaitą banke, teikia paslaugas prieglobsčio prašytojams, kaip asmens tapatybės patvirtinimą priimdami (biometrinę) **Prašymo Registracijos Kortelę** (angl. „Application Registration Card“ [95]), kuri išduodama prieglobsčio prašytojams bei patvirtina jų statusą. Prašymo Registracijos Korteles prieglobsčio prašytojams pradėta [96] išdavinėti 2002 m., o nuo 2017 m. buvo išduodamos naujo pavyzdžio kortelės [97], atitinkančios 2002 m. birželio 13 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1030/2002, nustatančio vienodą leidimų apsigyventi trečiųjų šalių piliečiams formą [98], reikalavimus. Jungtinei Karalystei išstojus iš Europos Sąjungos, nuo 2021 m. Prašymo Registracijos Kortelės forma dar kartą pasikeitė. Be standartinių įrašų, Prašymo Registracijos Kortelėje nurodomas leidimo likti šalyje pagrindas („pasiprašė prieglobsčio“), pažymima, ar prieglobsčio prašytojas turi teisę dirbti, taip pat numatyta vieta papildomiems įrašams, pvz., „ginčijamas amžius“. Nuo 2017 m. Prašymo Registracijos Kortelės blankai yra tokios pat formos, kaip užsieniečiams Jungtinėje Karalystėje išduodamų leidimų gventi.

Application Registration Card

2002 m. pavyzdžio Prašymo Registracijos Kortelė, kuri buvo išduodama iki 2017 m. Šiuo laikotarpiu iš esmės keitėsi tik kortelę išduodančios institucijos (Immigration and Nationality Directorate – IND, UK Border Agency – UKBA, Home Office) ir formulotės, naudojamos siekiant apibrėžti, ar asmuo turi teisę dirbti.

2017 m. pavyzdžio Prašymo Registracijos Kortelė

2021 m. pavyzdžio Prašymo Registracijos Kortelė

Kaip rodo surinkta informacija, skirtingos valstybės taiko skirtingus prieglobsčio prašytojų įsitraukimo į finansinių paslaugų rinką modelius. Tam tikros šalys valstybės lygiu, per finansų sektorių kontroliuojančių institucijų leidžiamas gaires, tikslingai užtikrina prieglobsčio prašytojų ir negražinamų užsieniečių prieigą prie pagrindinių (būtiniausias savybes turinčių) mokėjimo sąskaitų, kaip to reikalauja direktyva 2014/92/ES. Kitos šalys taiko įvairias priemones, kurių sanakaupa taip pat leidžia tikslinei grupei priklausantiems užsieniečiams atidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą banke. Tam tikrais atvejais tokia galimybė yra apribota ir prieinama tik tiems užsieniečiams, kurie gali pareikšti galiojantį kilmės valstybės išduotą dokumentą, patvirtinantį jų asmens tapatybę.

IŠŠŪKIAI LIETUVOS KONTEKSTE

Lietuvos kontekste pastebėtina, kad institucijoms ir įstaigoms, tiesiogiai nedarbančioms su migraciniais klausimais, sunku susigaudyti tarp skirtingų užsieniečių teisinių statusų bei suprasti jų unikalią specifiką bei skirtumus tarp jų. Pavyzdžiui, atsakydamas į Lietuvos Raudonojo Kryžiaus paklausimą, Lietuvos bankas informavo, kad „*teisėtai gyvenančiu vartotoju, turinčiu teisę kreiptis dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos atidarymo, be kitų asmenų, yra laikomi asmenys, prašantys prieglobsčio*“, todėl „*į šį apibrėžimą, tikėtina, nepatektų asmenys, kuriems jau buvo atsisakyta suteikti prieglobstį*“. Lietuvos bankas neginčija, jog prie teisėtai gyvenančių vartotojų taip pat priskirtini asmenys, kuriems nesuteiktas leidimas gyventi, tačiau kurių išsiųsti į kilmės šalį teisės aktų nustatyta tvarka neįmanoma, vis dėlto gautas atsakymas suponuoja, jog, nebūdamas migracijos srityje veikianti institucija, Lietuvos bankas nebūtinai suvokia, kad absoliuti dauguma tokių asmenų, bent jau Lietuvos kontekste, yra „asmenys, kuriems jau buvo atsisakyta suteikti prieglobstį“.

Prieglobsčio prašytojams valstybės išduodami dokumentai nepriimami, norint atidaryti banko sąskaitą

Valstybė neaprūpina prieglobsčio prašytojų mokėjimo kortelėmis

Prie skirtingų teisinių statusų atskyrimo problemos prisideda ir tai, kad neretai teisės aktuose įtvirtintos sąvokos prasilenkia su tuo, kaip tam tikros užsieniečių kategorijos vadinamos viešojoje erdvėje bei, atitinkamai, kaip jas suvokia visuomenė. Pavyzdžiui, „prieglobsčio prašytojus“[99] įprasta vadinti tiek „pabėgėliais“[100], tiek, ypač pastaraisiais metais, „neteisėtais migrantais“[101]. Kita vertus, ypač Ukrainos karo kontekste, „pabėgėliais“ įprasta vadinti žmones, kurie tokiais nelaikytini nei pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, nei, tikėtina, pagal 1951 m. Jungtinių Tautų Konvenciją dėl pabėgėlių statuso.

Galiausiai, „negrąžintino užsieniečio“ statusas *per se* Lietuvos nacionalinėje teisėje iš viso neegzistuoja, todėl identifikuoti būtent šiai kategorijai priklausančius asmenis bei susieti juos su direktyvoje 2014/92/ES ir Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme minimais asmenimis, patenkančiais į „teisėtai gyvenančių vartotojų“ apibrėžimą, gali būti labai sunku. Be to, į šiai kategorijai priklausančius asmenis, bent jau viešojoje erdvėje, įprasta referuoti, kaip į „neteisėtus migrantus“, kas kognityviniame lygmenyje sunkiai suderinama su „teisėtai gyvenančio“ asmens sąvoka, nors tokie žmonės faktiškai gyvena Lietuvos teritorijoje, institucijos žino apie juos bei tvarko jų apskaitą, pripažįstant, kad (bent jau šiuo metu) jie negali būti grąžinti bei tokiu būdu „toleruojant“ jų buvimą šalyje, kas faktiškai ir reiškia „teisėtą gyvenimą“ direktyvos 2014/92/ES kontekste.

Tam tikro asmens teisinio statuso identifikavimą apsunkina ir tai, kad toks statusas nėra aiškiai nurodytas Lietuvoje išduodamuose dokumentuose. Pavyzdžiui, užsieniečio registracijos pažymėjimą[102] gali turėti tiek prieglobsčio prašytojai, tiek negrąžinami užsieniečiai, tačiau jų statusas tokia pažymėjime nėra nurodomas. Prieglobstį gavusiems užsieniečiams Lietuvoje išduodami leidimai gyventi[103], tačiau juose asmens teisinis statusas taip pat nėra nurodomas, tik atitinkamas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ straipsnis, kurį su migracijos sistema nesusijusiam žmogui gali būti nelengva iššifruoti ir suprasti. Kitas pavyzdys – pabėgėliams išduodamas pabėgėlio kelionės dokumentas[104], kuriame nurodyta, jog tai yra „Kelionės dokumentas (1951 m. liepos 28 d. konvencija)“, o žodis „pabėgėlis“ nėra minimas, kas neretai kelia klausimą, ar tokio dokumento turėtojas iš tikrųjų yra pabėgėlis, kuriuo teigia esąs.

Kitas aspektas, apsunkinantis tikslinei grupei priklausančių užsieniečių prieigą prie finansinių paslaugų, yra dažnas reikalavimas pateikti galiojantį kilmės valstybės išduotą dokumentą (pvz., pasą), neatsižvelgiant į specifinį prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių padėtį. Kaip jau minėta, tokie žmonės neretai palieka namus, neturėdami „tvarkingų“ dokumentų, bei, bent jau prieglobsčio procedūrų kontekste, paso neturėjimas nelaikoma išskirtine aplinkybe.

Pavyzdžiui, netgi prieglobsčio prašytojai iš kaimyninės Baltarusijos, susidūrę su represijomis po 2020 m. protestų, kartais atvyksta be dokumentų arba turėdami, pvz., tik vairuotojo pažymėjimą, kadangi jų pasai buvo paimti Baltarusijos pareigūnų baudžiamojo proceso tikslais arba nukreipiant juos atlikti laisvės apribojimo bausmę atviro tipo pataisos įstaigoje, iš kurios jiems pavyko pabėgti. Nepaisant beveik neabejotino tarptautinės apsaugos poreikio ir visiškai paaiškinamų priežasčių, dėl kurių tokie žmonės negali pateikti galiojančių kilmės valstybės išduotų dokumentų, jiems nedaroma išimčių ir jų prieiga prie bankinių paslaugų yra apribojama. Beje, tas pats pasakytina ir apie Lietuvoje prieglobstį (pabėgėlio statusą) jau gavusius asmenis, tuo faktiškai valstybės lygiu pripažįstant, kad jų ryšys su kilmės valstybe yra nutrūkęs ir šiuo metu negali būti atstatytas. Nepaisant Lietuvoje suteikto prieglobsčio ir Lietuvoje išduotų dokumentų (leidimo gyventi, pabėgėlio kelionės dokumento), iš tokių asmenų bankai neretai reikalauja pateikti kilmės valstybės išduotą pasą, kurio žmogus gali iš viso neturėti, nebeturėti, arba kurio galiojimas jau gali būti pasibaigęs, o jį pakeisti žmogus neturi galimybės. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įsitikinimu, visi minėti aspektai turi būti įvertinami įgyvendinant direktyvos 2014/92/ES reikalavimus, formuojant bendrą bankų politiką ir nustatant reikalavimus norintiems atidaryti banko sąskaitą Lietuvoje.

Nepaisant minėtų iššūkių, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus darbo su užsieniečiais patirtis rodo, kad bent jau galiojančius pasus turintiems prieglobsčio prašytojams ir negražinamiems užsieniečiams atidaryti banko sąskaitą Lietuvoje dažniausiai pavyksta. Jie susiduria su kitokio pobūdžio sunkumais, pvz., laikinai atgaunant jų asmens dokumentus iš Migracijos departamento, kuriame šie dokumentai yra saugomi (teisinis reglamentavimas numato tokią teisę, tačiau dokumentų laikino paėmimo tvarka nėra reglamentuota, yra keičiama institucijos nuožiūra ir bendrai nėra patogi užsieniečiams), tačiau tai nėra tiesiogiai susiję su šiame dokumente aptariama problema. Pažymėtina, kad atidaryti banko sąskaitą tokiems asmenims pavyksta ne dėl to, kad valstybė, įgyvendinama direktyvos 2014/92/ES reikalavimus, užtikrino jiems galimybę atidaryti pagrindinę (būtinausias savybes turinčią) mokėjimo sąskaitą, bet vien dėl to, kad jie atitinka bendrus reikalavimus, kuriuos bankai taiko užsieniečiams. Visgi, papildomų sprendimų reikalauja padėtis prieglobsčio prašytojų ir negražinamų užsieniečių, kuriems direktyva 2014/92/ES garantuoja teisę atidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą, tačiau kurie, dėl „tinkamų“ dokumentų neturėjimo, pasinaudoti šia teise Lietuvoje neturi galimybės. Akivaizdu, kad sprendžiant šią problemą, būtinas kitoks institucijų ir įstaigų požiūris į Migracijos departamento išduodamą užsieniečio registracijos pažymėjimą, kuris neretai yra vienintelis dokumentas, kurį prieglobsčio prašytojai ir negražinami užsieniečiai gali pateikti, siekdami patvirtinti savo tapatybę ir teisinį statusą.

Remiantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2 straipsnio 30 dalimi, „užsieniečio registracijos pažymėjimas“ yra „dokumentas, kuriuo patvirtinama užsieniečio teisė likti Lietuvos Respublikos teritorijoje ir teisė dirbti (kai tokia teisė įgyjama)“. Šiuo klausimu paminėtina, kad iki 2015 m. gruodžio minėta nuostata skelbė, kad užsieniečio registracijos pažymėjimas patvirtina „prieglobsčio prašytojo statusą“ (atsisakyta, pradėjus pažymėjimą išdavinėti ir kitų kategorijų užsieniečiams), o iki 2020 m. – kad „tais atvejais, kai vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka užsieniečio asmens tapatybė yra nustatyta“, pažymėjimas taip pat patvirtina „jo asmens tapatybę“. Taigi, nuo 2020 m. užsieniečio registracijos pažymėjimas teisiškai nelaikomas asmens tapatybę patvirtinančiu dokumentu net tuo atveju, kai užsieniečio asmens tapatybė yra „nustatyta“ arba patvirtinta jo pateiktais dokumentais. Sprendžiant iš galiojančio apibrėžimo, užsieniečio registracijos pažymėjimas nėra skirtas jo turėtojo asmens tapatybei patvirtinti, taip pat savaime nepatvirtina jo teisinio statuso, tik „teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje“.

Naujo (2021 m.) pavyzdžio užsieniečio registracijos pažymėjimo formą nustato Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. birželio 23 d. įsakymas Nr. 1V-626 „Dėl Užsieniečio registracijos pažymėjimo blanko formos patvirtinimo“[105]. Pažymėjimo išrašymo metu pažymėjime įrašomas užsieniečio asmens veido atvaizdas ir parašo pavyzdys, taip pat nurodomi kiti Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje minimi rekvizitai: vardas, pavardė, unikalus interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio (ILTU) kodas (nurodomas pažymėjimo 8 eilutėje „Bylos numeris / Case number“[106]), pažymėjimo numeris, išdavimo data ir galiojimo data, pilietybė. Taip pat pažymėjime nurodoma, ar jo savininko asmens tapatybė yra patvirtinta (nepatvirtinta).

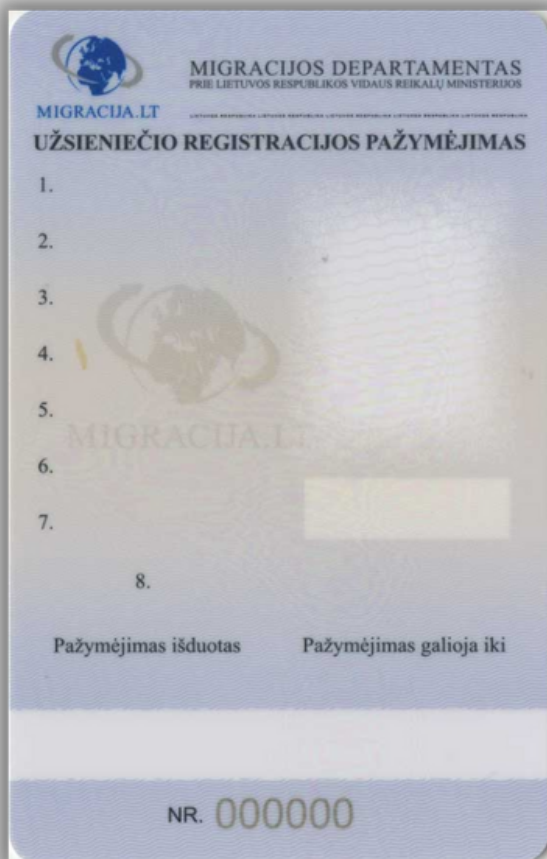

Saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos nustatymo komisijos 2020 m. rugsėjo 10 d. sprendimu Nr. 32-4 „Dėl dokumentų blankų priskyrimo technologinės apsaugos lygiui ir polygiui“[107] užsieniečio registracijos pažymėjimo blankas priskirtas žemiausiam technologinės apsaugos lygiui, 3-ajam technologinės apsaugos polygiui. Konkrečias pažymėjimo blanko technologinės apsaugos priemones nustato Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos direktoriaus 2021 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu Nr. 50-10 „Dėl saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos priemonių aprašų visuomenei patvirtinimo“[108]. Remiantis minėtu įsakymu, užsieniečio registracijos pažymėjimo blankuose naudojamos šios technologinės apsaugos priemonės: spauda – ofsetinė, vaivorykštinė; grafinės apsaugos priemonės – apsauginiai tinkleliai (dviejų spalvų: melsvos, pereinančios į geltoną, ir pilkos).

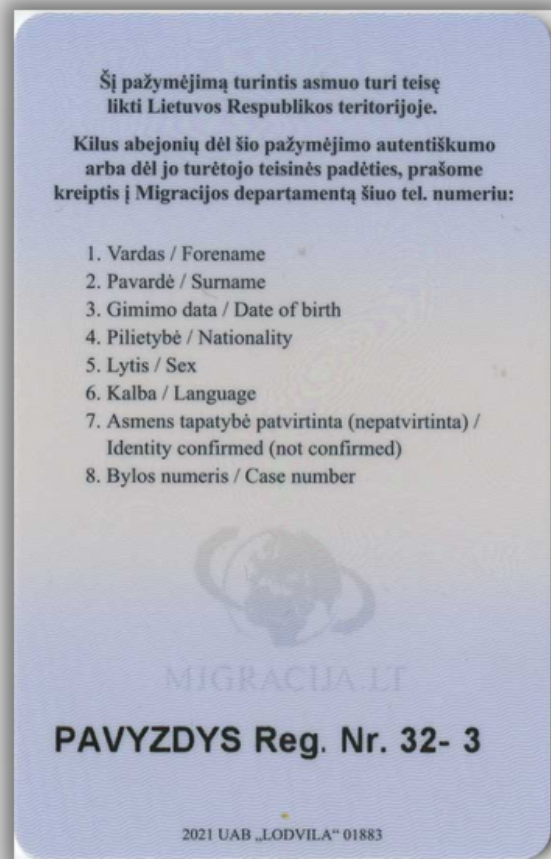
Lyginant užsieniečio registracijos pažymėjimo technologinės apsaugos priemones su kitų šalių išduodamais analogiškais dokumentais, pastebėtina, kad tokių priemonių jame yra mažiau, negu, pvz., Švedijoje ar Nyderlanduose išduodamuose kortelėse, tačiau daugiau, negu, pvz., Airijoje, Austrijoje ar Norvegijoje prieglobsčio prašytojų gaunamuose dokumentuose. Bet kuriuo atveju, užsieniečio registracijos pažymėjimo blankas yra priskirtas prie „saugiųjų dokumentų blankų“, o jam priskirtas technologinės apsaugos lygis atitinka dokumento paskirtį.

Iki prieglobsčio prašytojui išrašomas užsieniečio registracijos pažymėjimas, pažymėjimą atstoja Migracijos departamento išrašoma „Pažyma dėl prašymo suteikti prieglobstį priėmimo“. Šios pažymos forma nustatyta Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo[109], patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131 "Dėl Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo" 1 priede[110]. Prašymą suteikti prieglobstį priėmusios institucijos įgaliotas darbuotojas išspausdina šią pažymą iš Lietuvos migracijos informacinės sistemos (MIGRIS), ją pasirašo ir įteikia prieglobsčio prašytojui. Pagal savo turinį, formą ir gamybos būdą pažyma dėl prašymo suteikti prieglobstį priėmimo palyginama su aukščiau minėtu Belgijos institucijų išduodamu prieglobsčio prašymo registracijos patvirtinimu.

2021 m. pavyzdžio užsieniečio registracijos pažymėjimas

recto

verso

Pažyma dėl prašymo suteikti prieglobstį priėmimo

Elektroninio dokumento nuorašas

PAŽYMA DĖL PRAŠYMO SUTEIKTI PRIEGLOBSTĮ PRIĖMIMO		
2021-11-29		
paminė		
	1. Prašymo numeris	2110-AS- [redacted]
	2. Vardas	[redacted]
	3. Pavardė	[redacted]
	4. Gimimo data	[redacted]
	5. Lytis	Vyras
	6. Pilietybė	IRAKO
7. Prašymo pateikimo data	2021-10-25	8. Asmens tapatybė patvirtinta prieglobsčio prašytojo pateiktais keliomis arba asmens dokumentais
		Ne
9. Taikoma procedūra	prašymas suteikti prieglobstį nagrinėjamas iš esmės (skubos tvarka)	
10. Įleidimas į Lietuvos Respublikos teritoriją	klašimas dėl prieglobsčio prašytojo įleidimo į Lietuvos Respublikos teritoriją nėra sprendžiamas	
11. Apgyvendinimas	klašimas dėl prieglobsčio prašytojo apgyvendinimo nėra sprendžiamas	
Pažymą atspausdino:		
<small> (pasirašyti) (spausdinti) (spausdinti ir pasirašyti) (spausdinti) </small>		
<p>ŠI PAŽYMA PATVIRTINA, KAD JOJE NURODYTAS ASMŪJŲ YRA PRIEGLBOSČIO PRAŠYTOJAS. ŠI PAŽYMA NEPATVIRTINA JOJE NURODYTO ASMENS TAPATYBĖS. ŠI PAŽYMA ATSTOJA UŽSIENIEČIO REGISTRACIJOS PAŽYMĖJIMĄ, KOL JIS NĖRA IŠDUOTAS.</p> <p>Kitus abejonoms dėl šios pažymos autentiškumo, prašome kreiptis tel. 271 8872</p>		

Apibendrinus konstatuotina, kad Lietuvoje prieglobsčio prašytojams ir negražinamiems užsieniečiams išduodami užsieniečio registracijos pažymėjimai savo forma ir turiniu yra palyginami su kai kurių kitų valstybių išduodamais analogiškais dokumentais, kurie, be kita ko, naudojami ir siekiant identifikuoti asmenį, pageidaujantį atidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą banke. Primintina ir tai, kad, Europos bankininkystės institucijos nuomone, tokio pobūdžio oficialus, valstybės institucijos išduotas dokumentas, tikėtina, atitinka direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnyje minimus „iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio gautus dokumentus, duomenis ar informaciją“, kurių reikalaujama siekiant tinkamai identifikuoti klientą. Kai asmens tapatybė nėra patvirtinta jo kilmės valstybės išduotais dokumentais, įstaigos gali imtis priemonių, siekiant valdyti atitinkamas su klientu susijusias rizikas, įskaitant riziką, kad jis gali būti ne tas, kuo tvirtina esąs. Bet kuriuo atveju vien tai, kad tam tikro asmens tapatybė nėra patvirtinta jo kilmės valstybės išduotais „tinkamais“ dokumentais, savaime nėra pagrindas užkirsti jam kelią naudotis direktyvos 2014/92/ES garantuota teise atidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą.

KELIAS Į PRIEKĮ

Įkvėptas Airijos kolegų pavyzdžiu, Lietuvos Raudonasis Kryžius tikisi pradėti konstruktyvų dialogą su suinteresuotomis institucijomis, siekiant rasti tvarų ir ilgalaikį sprendimą šiame dokumente minimoms problemoms. Įvertinus galiojantį teisinį reglamentavimą, laikomės nuomonės, kad prieglobsčio prašytojų ir negražinamų užsieniečių prieiga prie finansinių paslaugų ne tik turi būti, bet ir gali būti užtikrinta, tačiau tai reikalauja, visų pirma, kompetentingų institucijų ir įstaigų dėmesio ir lankstumo. Įvertinus kitų šalių praktiką, identifiкуotini keli scenarijai[111], kaip galima būtų užtikrinti tikslinei grupei priklausančių asmenų prieigą prie finansinių paslaugų ir tokiu būdu prisidėti prie jų sėkmingos integracijos į Lietuvos visuomenę.

A) Užsieniečio registracijos pažymėjimo pripažinimas, kaip dokumento, kurio pagrindu bankai gali identifikuoti klientą, kuris neturi galimybės pateikti kitų asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų.

Turint omeny kategorijas užsieniečių, kuriems toks pažymėjimas išduodamas, toks scenarijus geriausiai atitiktų direktyvos 2014/92/ES nuostatų reikalavimus, tačiau jo įgyvendinimas pareikalautų esminių pokyčių, galimai – netgi teisės aktų pakeitimų, bei skirtingų institucijų ir įstaigų (ministerijų, finansų sektorių kontroliuojančių institucijų, bankų) įsitraukimo ir pasiryžimo. Įvertinus tai, kad daugybės skirtingų interesų suderinimas, labai tikėtina, pareikalautų daug laiko ir pastangų, svarstytinas ir kitas scenarijus, kuris nebūtina pilnai įgyvendintų direktyvos 2014/92/ES nuostatų reikalavimus, tačiau iš esmės išspręstų didžiąją dalį problemų, su kuriomis susiduria mokėjimo sąskaitos neturintys žmonės.

B) Kaip pavyzdžiu pasinaudojus Suomijos sistema, aprūpinti visus tikslinei grupei priklausančius asmenis už priėmimo sąlygų užtikrinimą atsakingos institucijos išduodamomis mokėjimo kortelėmis.

Tokios kortelės galėtų būti naudojamos tiek užsieniečiams skiriamai finansinei paramai pervadinėti (šiuo metu ji mokama grynaisiais pinigais), tiek, prireikus, darbo užmokesčiui gauti. Šiuo klausimu paminėtina, kad, remiantis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Lietuvos Raudonajam Kryžiui pateikta informacija, sprendžiant užsieniečių, neturinčių galiojančių asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų, prieigos prie bankinių mokėjimų paslaugų klausimą, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai buvo pasiūlyta svarstyti galimybę sukurti riboto funkcionalumo mokėjimo sistemą užsieniečiams, administruojamą atsakingos institucijos, kaip galimą pavyzdį imant verslo debeto kortelių modelį. Ši informacija patvirtina, kad ministerijų lygiu dialogas vyksta, sprendimų ieškoma bei linkstama būtent prie institucijos administruojamų mokėjimo kortelių scenarijaus. Atsižvelgus į tai, raginame atsakingas institucijas įvertinti kitų valstybių praktiką šiuo klausimu, neapsiribojant šiame dokumente pateikta informacija, bei iš anksto apsispręsti dėl tam tikrų probleminių aspektų, kaip antai:

- užtikrinti, kad mokėjimo kortelės būtų susietos su Mastercard/Maestro arba Visa mokėjimo sistemų operatoriais, kas leistų jas naudoti visur, kur priimamos tokio tipo kortelės;
- užtikrinti, kad vartotojai turėtų galimybę išgryninti kortelėse esančius pinigus bei, prireikus, naudotis grynaisiais pinigais;
- užtikrinti, kad į korteles būtų galima pervesti ne tik institucijos skiriamą finansinę paramą, bet ir darbo užmokestį, jeigu užsienietis dirba;
- įvertinti galimybę atsiskaityti tokiomis kortelėmis ne tik fizinėse prekybos vietose, bet ir internetinėse platformose, prireikus taikant proporcingus apribojimus, pvz., susijusius su tokių platformų geografija;
- stengtis nepaversti aprūpinimą mokėjimo kortelėmis užsieniečių masinio sekimo mechanizmu, užtikrinant tinkamo lygio privatumą bei neįvedant papildomų išlaidų kontrolės priemonių, lyginant su dabartine finansinės paramos mokėjimo sistema;
- atsakingai rinktis paslaugų tiekėją ir siekti ilgalaikių sprendimų, turint omeny, kad tiekėjo pakeitimas gali sąlygoti problemas, susijusias su lėšų perkėlimu iš vieno tiekėjo kortelių į kito tiekėjo korteles (kaip nutiko Suomijoje) arba naujų kortelių išdavimo trikdžiais (kaip nutiko Jungtinėje Karalystėje) ir žmonių pragyvenimui reikalingų lėšų neprieinamumu.

Tikimės, kad ši Lietuvos Raudonojo Kryžiaus iniciatyva paskatins kuo greitesnę ir kuo veiksmingesnę identifiкуotų problemų sprendimą. Esame pasiruošę įsitraukti į atitinkamas diskusijas bei prisidėti prie geriausio sprendimo paieškos.

IŠNAŠOS

[1] Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 2, 58, 64, 71 ir 88 straipsnių pakeitimo įstatymas. 2019 m. gruodžio 3 d. Nr. XIII-2582. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=c726c1a01cac11eabe008ea93139d588>

[2] Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymas. 2022 m. birželio 30 d. Nr. XIV-1277. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d91a5270033e11edb32c9f9d8ba206f8>

[3] Lietuvos Raudonasis Kryžius. 2022. Teminės stebėsenos ataskaita: migrantų, gyvenančių užsieniečių apgyvendinimo centruose, patekimas į Lietuvos darbo rinką. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://redcross.lt/wp-content/uploads/2022/09/TEMINE-STEBESENA-ATASKAITU-SANTRAUKOS-THEMATIC-MONITORING-REPORT-SUMMARIES-LT-EN.pdf>

[4] Žr., pvz., Inland Design. 2018. Strong digital identification for all. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <http://inlanddesign.fi/work/identity-for-all/>; U.S. Department of State, Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons. 2021. The Role of the Financial Sector: Promising Practices in the Eradication of Trafficking in Persons. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.state.gov/the-role-of-the-financial-sector-promising-practices-in-the-eradication-of-trafficking-in-persons/>; Yoti. 2020. Digital Identity Toolkit, Section 4: Case studies. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.yoti.com/wp-content/uploads/Digital-Identity-Toolkit_Section-4_Case-Studies.pdf; Parycek, Peter & Fourer, Margarita & Virkar, Shefali & Pitoski, Dino & Pereira, Gabriela & Lampoltshammer, Thomas. 2017. Impact of Information and Communication Technologies and their Application to Challenges of Migration. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.researchgate.net/publication/321677958_Impact_of_Information_and_Communication_Technologies_and_their_Application_to_Challenges_of_Migration

[5] 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/92/ES dėl mokesčių, susijusių su mokėjimo sąskaitomis, palyginamumo, mokėjimo sąskaitų perkėlimo ir galimybės naudotis būtiniausias savybes turinčiomis mokėjimo sąskaitomis. 32014L0092. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0092>

[6] Direktyvos 2014/92/ES ir Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo Nr. VIII-1370 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=-lrklxct1q&documentId=65df3ed0676711e5b316b7e07d98304b&category=TAK>

[7] Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas Nr. VIII-1370, galiojanti suvestinė redakcija nuo 2019-10-30. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.89775/TQvPkWIGlz>

[8] Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymas Nr. I-678, suvestinė redakcija nuo 2022-12-01 iki 2023-11-09. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.15110/asr>

[9] Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas Nr. VIII-275, suvestinė redakcija nuo 2023-02-01 iki 2023-11-09. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.41300/ygKCAzVRDK>

[10] UNHCR Executive Committee Conclusion No. 58 (XL) on the Problem of Refugees and Asylum-Seekers Who Move in an Irregular Manner from a Country in Which They Had Already Found Protection. 1989 m. spalio 13 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.unhcr.org/excom/exconc/3ae68c4380/problem-refugees-asylum-seekers-move-irregular-manner-country-already-found.html>; UN Ad Hoc Committee on Refugees and Stateless Persons, Comité spécial pour les réfugiés et les apatrides, Deuxième session, Project de rapport du Comité spécial de l'apatridie et des problèmes connexes, Lake Success, New York, 16 janvier au février 1950, 1950 m. vasario 15 d. E/AC.32/L.38. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <http://www.refworld.org/docid/3ae68c264.html>; „Le réfugié dont le départ du pays d'origine est généralement une évasion, est rarement en état de se conformer aux conditions requises pour pénétrer régulièrement (possession d'un passeport national et d'un visa national) dans le pays de refuge. Il serait conforme à la notion d'asile de ne pas imposer de sanctions pénales au réfugié qui, fuyant les persécutions, traverse clandestinement la frontière, mais se présente aussitôt que possible aux autorités du pays d'asile, et est reconnu comme réfugié de bonne foi“; United Kingdom: House of Lords (Judicial Committee). R v. Asfaw. 2008. UKHL 31. para. 9. 2008 m. gegužės 21 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: http://www.refworld.org/cases,GBR_HL,4835401f2.html; South Africa: Supreme Court of Appeal. Mahamad Arwah Abdi and Another v Minister of Home Affairs and others, Case No: 734/2010, para. 22. 2011 m. vasario 15 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <http://www.refworld.org/cases,SASCA,50239bb62.html>.

- [11] UN Ad Hoc Committee on Refugees and Stateless Persons, Ad Hoc Committee on Statelessness and Related Problems. Status of Refugees and Stateless Persons - Memorandum by the Secretary-General. E/AC.32/2. 1950 m. sausio 3 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <http://www.refworld.org/docid/3ae68c280.html>. „[a] refugee whose departure from his country of origin is usually a flight, is rarely in a position to comply with the requirements for legal entry (possession of national passport and visa) into the country of refuge. It would be in keeping with the notion of asylum to exempt from penalties a refugee, escaping from persecution, who after crossing the frontier clandestinely, presents himself as soon as possible to the authorities of the country of asylum“; UNHCR. 2013. Beyond Proof: Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report, p. 213. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.refworld.org/docid/519b1fb54.html>.
- [12] Lietuvos Bankas. Apie bankų sektorių. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.lb.lt/lt/bankai>
- [13] Revolut. How do I verify my identity? Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://help.revolut.com/help/profile-and-plan/profile-plan/verifying-identity/how-do-i-verify-my-identity>
- [14] Swedbank. Tapkite mūsų klientu. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.swedbank.lt/private/d2d/accounts/becomeOurCustomer>
- [15] SEB. Kaip atsidaryti sąskaitą? Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.seb.lt/privatiems/kasdiene-bankininkyste/bankos-saskaita>
- [16] Luminor. Kaip atidaryti pirmąją sąskaita ne Lietuvos Respublikos piliečiui? Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.luminor.lt/lt/privatiems/saskaitos-dazniausiai-uzduodami-klausimai#kaip-atidaryti-pirmaja-saskaita-ne-lietuvos-respublikos-pilieciui>
- [17] Medicinos Bankas. Kliento fizinio asmens anketa. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.medbank.lt/lt/privatiems/kasdienes-paslaugos/tapkite-klientu>
- [18] Šiaulių Bankas. Kaip atsidaryti sąskaitą? Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.sb.lt/lt/privatiems/kasdieniai/saskaitos>
- [19] Citadele. Kokie dokumentai būtini sąskaitai atidaryti? Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.citadele.lt/lt/support/faq/accounts-payments/122/>
- [20] European Banking Authority. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.eba.europa.eu/languages/home_lt
- [21] European Banking Authority. Opinion of the European Banking Authority on the application of customer due diligence measures to customers who are asylum seekers from higher-risk third countries or territories. 2016 m. balandžio 12 d. EBA-Op-2016-07. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/1359456/4d12c223-105f-4cf0-a533-a8dae1f6047e/EBA-Op-2016-07%20%28Opinion%20on%20Customer%20Due%20Diligence%20on%20Asylum%20Seekers%29.pdf>
- [22] Finansinspektionen. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://fi.se/en/>
- [23] Finansinspektionen. Comments regarding EBA's Opinion on access of asylum seekers to basic financial services and bank accounts. 2016 m. birželio 14 d. FI Ref. 16-2898. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.fi.se/contentassets/5aca05703c944eb5bf29106b099e628c/kommentar-eba-konton-160614-eng.pdf>
- [24] InfoMigrants. Asylum seekers have right to open accounts, say banks. 2019 m. gegužės 10 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.infomigrants.net/en/post/16806/asylum-seekers-have-right-to-open-accounts-say-banks>
- [25] Posteitaliane. Comunicazione interna N.129. 2019 m. birželio 7 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.asgi.it/wp-content/uploads/2019/06/La-comunicazione.pdf>; InfoMigrants. Asylum seekers can open account at post office with permit. 2019 m. liepos 15 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.infomigrants.net/en/post/18162/asylum-seekers-can-open-account-at-post-office-with-permit>
- [26] Posteitaliane. Conto BancoPosta. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.poste.it/prodotti/conto-corrente-bancoposta.html>

- [27] Ministero Dell'Interno, National Commission for the Right to Asylum, Practical guide for asylum seekers in Italy. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.interno.gov.it/sites/default/files/allegati/la_guida_in_inglese.pdf
- [28] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: ITA-HO-03007. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/ITA-HO-03007/index.html>; Refugee.Info Italy. For asylum-seekers: Permesso per Richiesta Asilo. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://italy.refugee.info/hc/en-us/articles/5388933072791>
- [29] Government Offices of Sweden. Asylum seekers to have access to bank accounts. 2016 m. birželio 15 d. Kopija interneto archyve žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <http://web.archive.org/web/20220818164230/https://www.government.se/articles/2016/06/asylum-seekers-to-have-access-to-bank-accounts/>
- [30] Informationsverige.se. Banks and bank accounts. Atnaujinta 2023 m. sausio 19 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.informationsverige.se/en/jag-ar-asylsokande/ekonomi-under-asyltiden/bank-och-bankkonto/>
- [31] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: SWE-HP-02001. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/SWE-HP-02001/index.html>; Migrationsverket. LMA card for asylum seekers. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-in-Sweden/While-you-are-waiting-for-a-decision/LMA-card.html>
- [32] Migrationsverket. Financial support for asylum seekers. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-in-Sweden/While-you-are-waiting-for-a-decision/Financial-support.html>; Migrationsverket. Bank card for asylum seekers. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-in-Sweden/While-you-are-waiting-for-a-decision/Financial-support/Bank-card-for-asylum-seekers.html>; ICA Banken. Information about your Kontantkort (pre-paid card). Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.kontantkort.icabanken.se/>
- [33] BaFin. Basic payment account. Atnaujinta 2017 m. liepos 20 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.bafin.de/EN/Verbraucher/Bank/Produkte/Basiskonto/basiskonto_node_en.html
- [34] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: DEU-HO-04001. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/DEU-HO-04001/index.html>
- [35] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: DEU-HO-10001. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/DEU-HO-10001/index.html>
- [36] Centraal Orgaan opvang asielzoekers. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.coa.nl/en>
- [37] Centraal Orgaan opvang asielzoekers. Your own bank account. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.mycoa.nl/en/infosheetprint/1581>
- [38] Government of the Netherlands. Citizen service number (BSN). Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.government.nl/topics/personal-data/citizen-service-number-bsn>
- [39] Analogiškas „W2“-tipo dokumentas išduodamas užsieniečiams, kurių išsiuntimas yra sustabdytas. Žr.: IND. Foreign Nationals Identity Document (model 2014). Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://ind.nl/en/foreign-nationals-documents/foreign-nationals-identity-document-model-2014>
- [40] Febelfin. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.febelfin.be/en>
- [41] Febelfin. Basic banking service for asylum seekers and refugees. 2022 m. kovo 4 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.febelfin.be/sites/default/files/2022-03/Basic%20banking%20service%20for%20asylum%20and%20refugees_1.pdf
- [42] Medimmigrant. 2020. Carte électronique A. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://medimmigrant.be/IMG/pdf/a-kaart-09-2020-fr.pdf>
- [43] Medimmigrant. 2020. Carte électronique B. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.medimmigrant.be/IMG/pdf/b-kaart-09-2020-fr.pdf>

- [44] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: BEL-HP-03002. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/BEL-HP-03002/index.html>; Medimmigrant. 2020. Attestation d'immatriculation. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://medimmigrant.be/IMG/pdf/attest-immatriculatie-09-2020-fr.pdf>; Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, Annexe 4 - Attestation d'immatriculation Modèle A. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2021-12/Annexe%204_2018-1.pdf
- [45] Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, Annexe 26 - Attestation délivrée en application de l'article 71/4, 73 ou 79 de l'AR. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2022-12/Annexe_26.pdf
- [46] Vreemdelingenzaken / Office des Etrangers / Immigration Office. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://dofi.ibz.be/en>
- [47] Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, Annexe 25 - Attestation délivrée en application de l'article 72 al.1 de l'A.R. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2021-12/Annexe%2025.pdf>
- [48] Medimmigrant. 2020. Annexe 15. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://medimmigrant.be/IMG/pdf/bijlage-15-09-2020-fr.pdf>; Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, Annexe 15 - Attestation délivrée en application de l'article 30,33, 40, 56, 101, 109 ou 119 de l'A.R. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2022-02/Annexe%2019.pdf>
- [49] Medimmigrant. 2020. Annexe 35. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://medimmigrant.be/IMG/pdf/bijlage-35-09-2020-fr.pdf>; Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, Annexe 35 - Document spécial de séjour. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2021-12/Annexe%2035_2020.pdf
- [50] Nasc. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://nascireland.org/>
- [51] Euronews. Asylum seekers 'excluded from financial system' by banks in Ireland. 2020 m. lapkričio 29 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.euronews.com/2020/11/29/asylum-seekers-excluded-from-financial-system-by-banks-in-ireland>; Irish Examiner. 'I was not listened to' - Nasc criticises system which delays refugees having bank accounts. 2020 m. spalio 2 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.irishexaminer.com/news/munster/arid-40058507.html>
- [52] Irish Human Rights and Equality Commission. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://ihrec.ie/>
- [53] Irish Human Rights and Equality Commission. Annual Report 2021. 2022 m. liepos 12 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.ihrec.ie/documents/annual-report-2021/>
- [54] Irish Human Rights and Equality Commission. Access to Bank Accounts Confirmed for Asylum Seekers. 2021 m. balandžio 11 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.ihrec.ie/access-to-bank-accounts-confirmed-for-asylum-seekers/>
- [55] Banking & Payments Federation Ireland. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://bpfi.ie>
- [56] Banking & Payments Federation Ireland. Retail banks announce asylum seekers can open bank accounts using alternative identification documents. 2021 m. gegužės 13 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://bpfi.ie/retail-banks-announce-asylum-seekers-can-open-bank-accounts-using-alternative-identification-documents/>
- [57] Banking & Payments Federation Ireland. Guide to Opening Bank Accounts in Ireland for those seeking asylum or who have been granted status under the International Protection Act 2015. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://bpfi.ie/wp-content/uploads/2021/12/Final-BPFI-Guide-to-Opening-Bank-Accounts-in-Ireland-for-Protection-Applicants-Final.pdf>
- [58] International Protection Office. Renewal of Temporary Residence Certificate. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <http://www.ipo.gov.ie/en/IPO/Pages/trcrenewal>
- [59] Federal Ministry of Social Affairs, Health, Care and Consumer Protection. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.sozialministerium.at/en/>

- [60] Financial Market Authority (FMA). Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.fma.gv.at/en/>
- [61] Federal Ministry of Social Affairs, Health, Care and Consumer Protection. The basic bank account. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://broschuerenservice.sozialministerium.at/Home/Download?publicationId=353>; Financial Market Authority (FMA). The Basic Payment Account. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.fma.gv.at/en/bank-accounts/the-basic-payment-account/>
- [62] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: AUT-HP-01003. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/AUT-HP-01003/index.html>
- [63] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: AUT-HP-02003. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/AUT-HP-02003/index.html>
- [64] Council of the European Union. PRADO - Public Register of Authentic identity and travel Documents Online. Document: AUT-HO-14002. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.consilium.europa.eu/prado/en/AUT-HO-14002/index.html>
- [65] Maahanmuuttovirasto / Finnish Immigration Service. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://migri.fi/en/home>
- [66] Maahanmuuttovirasto / Finnish Immigration Service. Asylum seeker: You may work only if your right to work is valid. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: [https://migri.fi/documents/5202425/15267502/\(en\)+Asylum+seeker_You+may+work+only+if+your+right+to+work+is+valid.pdf](https://migri.fi/documents/5202425/15267502/(en)+Asylum+seeker_You+may+work+only+if+your+right+to+work+is+valid.pdf)
- [67] ArcticStartup. MONI Opens Smart Payments Pilot To Help the Refugees. 2015 m. gruodžio 4 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://arcticstartup.com/moni-opens-smart-payments-pilot-to-help-the-refugee-problem/>; ArcticStartup. Next From MONI – Lets Refugees to Receive Salaries In Finland. 2016 m. kovo 24 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://arcticstartup.com/next-from-moni-lets-refugees-to-receive-salaries-in-finland/>; Apolitical. A Finnish fintech partnership gets bank accounts for asylum seekers. 2017 m. rugpjūčio 23 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://apolitical.co/solution-articles/en/finnish-fintech-partnership-gets-bank-accounts-asylum-seekers>; Euromoney. Can fintech help solve the refugee crisis? 2017 m. rugsėjo 18 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.euromoney.com/article/b14szc2hnyl9l3/can-fintech-help-solve-the-refugee-crisis>
- [68] Maahanmuuttovirasto / Finnish Immigration Service. Moni payment cards used by asylum seekers to be replaced by PFS cards in April 2019 – Moni cards will stop working on 30 April. 2019 m. kovo 28 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://migri.fi/en/-/turvapaikanhakijoiden-maksukortit-vaihtuvat-pfs-kortteihin-huhtikuussa-2019-moni-kortit-lakkaavat-toimimasta-30-4->
- [69] Prepaid Financial Services. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://prepaidfinancialservices.com/en/>
- [70] Electronic Payments International. Prepaid Financial Services launches MasterCard prepaid cards for asylum seekers in Europe. 2016 m. sausio 28 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.electronicpaymentsinternational.com/news/prepaid-financial-services-launches-mastercard-prepaid-cards-for-asylum-seekers-in-europe-280116-4795312/>
- [71] Fintech Futures. PFS Issues Prepaid Mastercard for Refugees in Greece. 2016 m. lapkričio 29 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.fintechfutures.com/2016/11/pfs-issues-prepaid-mastercard-for-refugees-in-greece/>; Fintech Finance News. Prepaid Financial Services (PFS) launches prepaid card programme for Samaritan's Purse. 2016 m. lapkričio 29 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://ffnews.com/newsarticle/prepaid-financial-services-pfs-launches-prepaid-card-programme-for-samaritans-purse/>
- [72] Rikosseuraamuslaitos / Prison and Probation Service of Finland. Vankilakäytössä oleva maksukortti. 2022. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikoksestatuomituille/vangeille/tyotansiotjarahankaytto/vankilakaytossaolevamaksukortti_1.html
- [73] The Nomad Today. Migri now says the money from Moni cards will not be transferred in May to the new PFS cards. 2019 m. gegužės 29 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.thenomadtoday.com/articulo/finland/migri-now-says-the-money-from-moni-cards-will-not-transferred-in-may-to-the-new-pfs-cards/20190529165359002014.html>; The Nomad Today. Asylum seekers' money transferred from Moni cards to PFS cards. 2019 m. liepos 26 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.thenomadtoday.com/articulo/finland/asylum-seekers-money-transferred-from-moni-cards-to-pfs-cards/20190726180336002490.html>

- [74] The Norwegian Directorate of Immigration (UDI). Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.udi.no/en/>
- [75] The Norwegian Directorate of Immigration (UDI). You have been granted protection (asylum) in Norway. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.udi.no/en/received-an-answer/protection-asylum/you-have-been-granted-protection-asylum-in-norway/>
- [76] The Norwegian Directorate of Immigration (UDI). Financial assistance. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.udi.no/en/have-applied/protection-asylum/ordinary-asylum-reception-centre/financial-assistance/>
- [77] The Norwegian Directorate of Immigration (UDI). Card for asylum seeker. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.udi.no/en/word-definitions/card-for-asylum-seeker/>
- [78] Finans Norge / Finance Norway. How to get access to banking services in Norway. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.finansnorge.no/en/tema/new-to-norway-banking-services-and-insurance/opening-a-bank-account-in-norway/>
- [79] Finans Norge / Finance Norway. Why do the banks have to control and verify the customer's identity? Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.sbm.no/download?objectPath=/upload_images/111BD699EBCC4F35B982A2373B51D443.pdf
- [80] Finanstilsynet / The Financial Supervisory Authority of Norway. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.finanstilsynet.no/en/>
- [81] Finanstilsynet / The Financial Supervisory Authority of Norway. Rundskriv: Veileder til hvitvaskingsloven. 4.3.1.9 p. 2022 m. lapkričio 15 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/7b1a60634567430796fc36ea9b1ae3ac/rundskriv-4-2022-veileder-til-hvitvaskingsloven.pdf>
- [82] DNB. How to become a bank customer in Norway. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.dnb.no/en/personal/customer-service/new-in-norway.html>
- [83] UK Visas and Immigration. Asylum support: list of stores that accept Azure cards. Paskutinį kartą atnaujinta 2015 m. vasario 24 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.gov.uk/government/publications/stores-that-accept-azure-cards-for-asylum-section-4-support>
- [84] British Red Cross. The Azure payment card: The humanitarian cost of a cashless system. 2014. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.redcross.org.uk/-/media/documents/about-us/research-publications/refugee-support/the-azure-payment-card-report.pdf>
- [85] Refugee Council. ASPEN card guide. 2018 m. rugpjūtis. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.refugeecouncil.org.uk/wp-content/uploads/2019/03/ASPEN_card_brief_August_2018_.pdf
- [86] Sodexo. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.sodexo.com/home.html>
- [87] Sodexo. The Home Office: Managing welfare payment services for central and local governments. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.sodexoengage.com/case-studies/our-success-stories/the-home-office>
- [88] Privacy International. What is an Aspen Card and why does it need reform? 2021 m. vasario 23 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://privacyinternational.org/explainer/4425/what-aspen-card-and-why-does-it-need-reform;>
openDemocracy. Big Brother says 'No': surveillance and income management of asylum seekers through the UK ASPEN Card. 2019 m. lapkričio 11 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.opendemocracy.net/en/digitaliberties/big-brother-says-no-surveillance-and-income-management-of-asylum-seekers-through-the-uk-aspen-card/>
- [89] Just Fair. UK Government's ASPEN policy violates international human rights of asylum seekers. 2020 m. liepos 28 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://justfair.org.uk/uk-government-violates-international-human-rights-of-asylum-seekers-on-aspen/>
- [90] Positive Action in Housing. PFS wins contract with UK home office. 2020 m. sausio 7 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.paih.org/pfs-wins-contract-with-uk-home-office/>

[91] UK Visas and Immigration. Asylum Support Payments (ASP) Project Update. 2021. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://migrationpartnership.org.uk/wp-content/uploads/2021/04/2021-04-30_608bcd06b1da5_ASPTransitionInformationPack.pdf; Scottish Refugee Council. Important info for Aspen card users. 2021 m. gegužės 21 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://scottishrefugeecouncil.org.uk/important-info-for-aspen-card-users/>

[92] Vice. Asylum Seekers Left Without Money for Weeks by UK Home Office Screw-Up. 2021 m. birželio 21 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.vice.com/en/article/88n5e3/asylum-seekers-left-without-money-for-weeks-by-uk-home-office-screw-up>

[93] Refugee Council. Bank Accounts: Getting Started. 2020 m. lapkritis. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.refugeecouncil.org.uk/wp-content/uploads/2020/11/Banking-Guide-for-Refugees-English.pdf>; Positive Action in Housing. Refugees and asylum seekers: How to get a bank account. 2022 m. vasaris. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.paih.org/resources/Bank-accounts-uk-asylumseekers>

[94] Bank of Scotland. Proving your identity. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.bankofscotland.co.uk/securityandprivacy/privacy/proving-your-identity.html>

[95] Home Office. Application registration card (ARC). Atnaujinta 2022 m. lapkričio 28 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.gov.uk/government/publications/application-registration-card-arc/application-registration-card-arc>; Home Office. Application Registration Card: Producing an application registration card (ARC) for asylum claimants. 2021 m. rugsėjo 2 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1015759/Application_Registration_Card_ARC_.pdf; Home Office. Introducing the new Application Registration Card (ARC). Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.cambridgeshireandpeterboroughhccg.nhs.uk/easysiteweb/getresource.axd?assetid=7761&type=0&servicetype=1>

[96] ZDNET. Asylum seekers get UK's first biometric ID cards. 2002 m. vasario 4 d. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.zdnet.com/article/asylum-seekers-get-uks-first-biometric-id-cards/>

[97] Home Office. A new Application Registration Card (ARC). Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://proceduresonline.com/trixcms2/media/14407/communications-pack-arc-poster.pdf>

[98] 2002 m. birželio 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1030/2002, nustatantis vienodą leidimų apsigyventi trečiųjų šalių piliečiams formą. 32002R1030. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R1030&from=EN>

[99] Remiantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2 straipsnio 20 dalimi, „prieglobsčio prašytojas“ yra „užsienietis, kuris šio įstatymo nustatyta tvarka pateikė prašymą suteikti prieglobstį ir dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas“.

[100] Remiantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2 straipsnio 18 dalimi, „pabėgėlis“ yra „užsienietis, kuriam šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktas pabėgėlio Lietuvos Respublikoje statusas“.

[101] Pažymėtina, kad sąvokos „neteisėtas migrantas“, „nelegalus migrantas“, tuo labiau „nelegalas“ yra netikslios, žeminančios ir nevertotinos. Tokio pobūdžio sąvokų nėra nė viename Europos Sąjungos teisės akte, reglamentuojančiame migracijos klausimus. „Neteisėta“ gali būti veikla (pvz., migracija), tačiau ne žmogus (migrantas). Įstatymų pažeidimas negali paversti paties žmogaus „neteisėtu“ (t. y. esančiu už įstatymų ribų), kaip suponuoja šio termino vartojimas. Pvz., įstatymus pažeidę Lietuvos gyventojai nevardinami „neteisėtais“ piliečiais. Plačiau žr., pvz., Lietuvos žmogaus teisių centras. Migrantų vaizdavimo žiniasklaidoje krizė. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://manoteises.lt/straipsnis/migrantu-vaizdavimo-ziniasklaidoje-krize/>

[102] Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Registro objekto duomenys: Užsieniečio registracijos pažymėjimas. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://www.vdta.gov.lt/registras/?tipas=1000&id=29128>

[103] Asmens dokumentų išrašymo centras prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Leidimai gyventi Lietuvos Respublikoje nuo 2020 m. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://adic.lrv.lt/lt/asmens-dokumentai/leidimai-gyventi-lietuvos-respublikoje/leidimai-gyventi-lietuvos-respublikoje-nuo-2020-m>

[104] Asmens dokumentų išrašymo centras prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Pabėgėlio kelionės dokumentas 2022 m. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://adic.lrv.lt/lt/asmens-dokumentai/pabegelio-keliones-dokumentas/pabegelio-keliones-dokumentas-2022-m>

[105] Užsieniečio registracijos pažymėjimo blanko forma, patvirtinta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2020 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 1V-626 „Dėl Užsieniečio registracijos pažymėjimo blanko formos patvirtinimo“, galiojanti suvestinė redakcija nuo 2020-12-11. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.:
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c4931fc0b50d11eab9d9cd0c85e0b745/asr>

[106] Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties pakeitimo. 2022 m. liepos 22 d. Nr. (18.18-31-1 Mr) R-3049. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.:
https://www.vmi.lt/evmi/documents/20142/737112/AVMI_informacini0722.pdf

[107] Saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos nustatymo komisijos 2020 m. rugsėjo 10 d. sprendimas Nr. 32-4 „Dėl dokumentų blankų priskyrimo technologinės apsaugos lygiui ir polygiui“. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: https://www.vdtat.gov.lt/files/komisijos_sprendimai/komisijos_sprendimas_2020_32-4.pdf

[108] Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2021 m. rugpjūčio 18 d. įsakymas Nr. 50-10 „Dėl saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos priemonių aprašų visuomenei patvirtinimo“. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.:
https://www.vdtat.gov.lt/files/aprasu_isakymai/2021_isakymai/isakymas_nr_50-10.pdf

[109] Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131 "Dėl Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo", galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-12-29. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0a918630dc0311e59019a599c5cbd673/asr>

[110] Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo 1 priedas. Pažymos dėl prašymo suteikti prieglobstį priėmimo forma. Žiūrėta 2023 m. vasario 9 d.:
<https://e-seimas.lrs.lt/rs/aesupplement/0a918630dc0311e59019a599c5cbd673/HTNhThSDZy/648b0d80884c11edbdcebd68a7a0df7e/>

[111] Paminėtina, kad šio dokumento kontekste nebuvo nagrinėjamas papildomas galimas scenarijus – Lietuvos kalėjimų taikoma sistema, kuomet lėšos nuteistiesiems (įskaitant darbo užmokestį, jeigu asmuo jį gauna) pervedamos į bendrą laisvės atėmimo vietos įstaigos depozitinę sąskaitą, iš kurios perskirstomos į nuteistųjų „asmenines sąskaitas“. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vertinimu, tokio pobūdžio sistema nėra tinkama tikslinei grupei, lyginant juos su nuteistaisiais, bei neišspendžia visų identifikuotųjų problemų, susijusių su prieiga prie finansinių paslaugų.

**Lietuvos
Raudonasis
Kryžius**

Konstitucijos pr. 7A, PC Europa, III a.
Vilnius, LT-09307
+370 659 71 598
info@redcross.lt

